

проф. др Богољуб Шијаковић

Библиографија

Књиге:

1. *Mythos, physis, psyche* (1991) [54], (²2002) [152]
2. *Зоон политикон* (1994) [74]
3. *Хермесова крила* (1994) [75]
4. *Amicus Hermes* (1996) [83]
5. *Историја, Одговорност, Светост* (1997) [113]
6. *Критика балканистичког дискурса* (2000) [125], (²2001) [132], (⁴2009) [242]
7. *Bibliographia praesocratica* (2001, ²2003) [133]
8. *Between God and Man* (2002) [153]
9. *Пред лицем Другог* (2002) [154]
10. *A Critique of Balkanistic Discourse* (2004) [216]
11. *Огледање у контексту* (2009) [243]

А. Књиге, студије, огледи, чланци, библиографије, рецензије, прикази, интервјуи

1981.

- [1] „Ништа се не може родити, ако већ није било зачето“, *Никшићке новине*, год. XV, бр. 650 (13. новембар 1981) 4

Разговор са новинаром М[илорадом] Ђ[укановићем] поводом додјеле Октобарске награде града Београда за најбоље стручне и научне радове студената Универзитета у Београду у 1981. години (за дипломски рад „Mythos и пресократски логос“ на Филозофском факултету у Београду).

1982.

- [2] „Естетски вриједносни феномен“, *Универзитетска ријеч*, год. XIII, бр. 1-2 (18. фебруар 1982) 19.

- [3] „*Physis i kosmos* и *presokratika*“, *Споне*, год. XIV, бр. 1-2 (1982) 91-102.

У знатно прерађеном облику укључено у: *Mythos, physis, psyche* 1991 [54], нарочито стр. 194 и даље, 310-318, односно у другом издању (2002) [152] стр. 199 и даље, 308-316.

- [4] „Mythos“, *Зборник радова професора и сарадника Наставничког факултета у Никшићу* 5-6 (1982) 101-122.

У прерађеном облику укључено у: *Mythos, physis, psyche* 1991 [54] стр. 103-130, односно у другом издању (2002) [152] стр. 82-109.

1983.

- [5] „Маркс и Аристотел: Једно аристотелијанско читање односа ‘истраживања’ и ‘приказивања’ у Маркса и предлог за расправу око философије историје“ (октобар 1983). Излагање на колоквијуму о Марксу октобра 1983. у Никшићу и у оквиру постдипломског колегијума на Филозофском факултету у Београду марта 1985, а потом на Првом Конгресу философа Југославије, одржаном од 5. до 7. маја 1988. у Херцег Новом. Видјети: *Луча* V/1-2 (1988) 54-63.
Објављено у: *Хермесова крила* 1994 [75] стр. 103-114; прештампано у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 209-216, под насловом „Карл Маркс с Аристотеловим кључем у погрешној брави“.
Објављено на њемачком под насловом „Marx mit dem aristotelischen Schlüssel im falschen Schloß“ у: *Amicus Hermes* 1996 [83] 52-62.
- [6] „Револуционар и бирократија“, *Универзитетска ријеч*, год. XIV, бр. 4 (10. март 1983) 12.
приказ: Branko Kovačević, *Trocki o proleterskoj partiji i permanentnoj revoluciji i njegove kontraverze u ruskoj socijaldemokratskoj i boljševičkoj partiji*, Cetinje: Obod, Beograd: Naučna knjiga 1981, 534 str.
- [7] „[Wilhelm Nestle]“, *Pregled* LXXIII/6 (1983) 630.

1984.

- [8] „О iskustvu svjetlosti“, *Luča* I/1 (1984) 43-58.
Прештампано под насловом „Проблемски сноп метафизике свјетлости“ у: *Хермесова крила* 1994 [75] стр. 115-141 (142-166: аналитички библиографски додаток φῶς νοητόν), као и у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 148-168 (169-197: „φῶς νοητόν: Библиографија о Метафизици свјетлости“).
библиографија садржи 400 јединица
Објављено на француском под насловом „Le faisceau de problèmes de la métaphysique de la lumière“ у: *Amicus Hermes* 1996 [83] 63-93 (94-125: appendix bibliographica analytica φῶς νοητόν); такође [221].
- [9] „Eleatska i posteleatska ontologija“, *Зборник радова професора и сарадника Наставничког факултета у Никшићу* 7-8 (1984) 163-185.
У темељито прерађеном облику укључено у: *Mythos, physis, psyche* 1991 [54] стр. 235-310, односно у другом издању (2002) [152] стр. 237-308.
- [10] „[Herbert Jennings Rose]“, *Pregled* LXXIV/4 (1984) 474.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 487-488.
- [11] „Hans Blumenberg“, *Luča* I/1 (1984) 41-42.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 482-483.
- [12] „Eugen Fink“, *Luča* I/1 (1984) 67-68.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 480-482.
- [13] „Louis Herbert Gray“, *Luča* I/1 (1984) 160.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 488-489.
- [14] „Bibliographia Aristoteliana: de anima / parva naturalia“, *Luča* I/2 (1984) 159-221.
библиографија садржи 937 јединица
- [15] „Чему Луча?“, *Никшићке новине*, год. XVIII, бр. 791-792 (28. децембар 1984) 6.

1985.

- [16] „Повијесност, традиција, савременост: О херменеутичком приступу философској

баштини“, *Овдје*, год. XVII, бр. 198 (1985) 29.

У незнатно прерађеном облику укључено у: *Mythos, physis, psyche* 1991 [54] стр. 9-14, односно у другом издању (2002) [152] стр. 11-16.

[17] „*Psyche* u presokratskoj filozofiji“, *Luča* II/1-2 (1985) 25-72.

У дјелимично прерађеном облику укључено (без одјелка о хомеровској психолошкој терминологији, стр. 26-32) у: *Mythos, physis, psyche* 1991 [54] стр. 48-70, 155-161, 163-179, 211-234, 287-292, 299-309, односно (са одјелком о хомеровској психолошкој терминологији) у другом издању (2002) [152] стр. 48-80, 162-169, 170-185, 214-236, 286-291, 298-308.

Одјелак о хомеровској психолошкој терминологији (стр. 26-32) прештампан у: *Хермесова крила* 1994 [75] стр. 35-49: „Хомеровска психолошка терминологија“, а потом у: *Mythos, physis, psyche*, друго издање, 2002 [152] стр. 64-73.

1986.

[18] „Helensko teo-kosmo-gonsko pjesništvo: Prilog proučavanju ishodišta helenske filozofije“, *Зборник радова професора и сарадника Наставничког факултета у Никшићу* 9 (1986) 143-174.

У прерађеном облику укључено у: *Mythos, physis, psyche* 1991 [54] стр. 72-102, односно у другом издању (2002) [152] стр. 110-136.

1987.

[19] „Paradigmatičnost i tautegoričnost pjesništva“, *Filozofska istraživanja* 23 [4] (1987) 1207-1210.

Израгање на симпозиону „Филозофија и поезија“ одржаном 27. фебруара 1987. на Филозофском факултету у Никшићу.

Прештампано у: *Хермесова крила* 1994 [75] стр. 25-33, као и у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 142-147. на њемачком [20]

1988.

[20] „Paradigmatität und Tautegorität des Dichtertums“, *Synthesis philosophica* 6 [2] (1988) 597-602.

Прештампано у: *Amicus Hermes* 1996 [83] стр. 27-34. на српском [19]

[21] „Оглед о јавности“, Емисија ТВ Титоград „Живот књиге“ (21. јул 1988); штампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 154-155.

приказ: Ljubomir Tadić, *Ogled o javnosti*, Nikšić: Univerzitetska riječ 1987, 130 str.

1989.

[22] „Antropološki smisao samosaznanja: Uz apolonski zahtjev ‘Spoznaј samoga sebe!’“, *Luča* VI/1-2 (1989) 254-259.

Израгање у оквиру постдипломског колегијума на Филозофском факултету у Београду јануара 1985.

У значајно прерађеном облику прештампано у: *Хермесова крила* 1994 [75] стр. 167-189, као и у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 13-31: „Антрополошки смисао самопознања: Уз аполонски захтјев ‘Познај

самог себе!“.

Објављено на енглеском под насловом „Anthropological Sense of Self-Knowledge: Toward the Apollonian Precept ‘Know Thyself!’“ у: *Amicus Hermes* 1996 [83] стр. 126-148, као и у: *Between God and Man* 2002 [153] стр. 13-34: „Anthropological Meaning of Self-Knowledge: Toward the Apollonian Precept ‘Know Thyself!’“.

[23] „Problemi Platonove pozne filosofije“, *Luča* VI/1-2 (1989) 271-276.

рецензија: Damir Barbarić, *Politika Platonovih Zakona: Uvod u studij Platona*, Zagreb: Centar za povijesne znanosti – Odjel za povijest filozofije 1986, 103 str.

Прештампано у: *Хермесова крила* 1994 [75] стр. 87-101: „О Платоновој позној философији (једна рецензија)“; *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 562-571.

[24] „Problem svijeta u filozofiji“, *Luča* VI/1-2 (1989) 276-279.

Приказ темата у часопису *Filozofska istraživanja* 20 [1] (1987) 3-183.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 638-642.

[25] „Godišnjak za povijest filozofije“, *Luča* VI/1-2 (1989) 279-280.

синопис: *Godišnjak za povijest filozofije* (Zagreb: Odjel za povijest filozofije Centra za povijesne znanosti) 1 (1983), 2 (1984), 3 (1985), 4 (1986).

[26] „Synthesis philosophica“, *Luča* VI/1-2 (1989) 281-284.

синопис: *Synthesis philosophica* (Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo i Savez filozofskih društava Jugoslavije) 1-2 (1986), 3 (1987), 4 (1988).

[27] „О самопостављању политичког апсолута“, *Универзитетска ријеч*, год. XIX, бр. 237-238 (април 1989) 6-7.

Излагање на скупу „Јавност и политика“ одржаном 10. јануара 1989. на Филозофском факултету у Никшићу.

Објављено са испуштањима; интегрално у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 44-54. Одјелјак „Три парадигме политичке слободе“ (стр. 46-48) објављен је засебно [48].

на словеначком [35]

[28] „Партија, држава, грађанин и оно између њих“, *Универзитетска ријеч*, год. XIX, бр. 239-240 (мај 1989) 6 [изводи]; такође у: *Комунист*, год. XLVII, бр. 1671 (Титоград, 19. мај 1989) 14 [са скраћивањима].

Интегрално објављено у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 55-63.

[29] „Уз тему ‘Политички плурализам’“, *Пракса* 2-3 (1989) 85-91.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 64-72.

[30] „Боље је устав писати мастилом него крвљу: Куда плови АВНОЈева барка?“ [интервју], *Дуга*, бр. 407 (од 30. септембра до 14. октобра 1989) 14-17, 24.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 73-94.

[31] „За ustavno priznavanje političkog Drugog“ [intervju], *Laus*, br. 108 (listopad 1989) 4-5.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 105-113.

[32] „Рибари људских душа“, *Универзитетска ријеч*, год. XIX, бр. 249-250 (децембар 1989) 3.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 114-116.

[33] „Марксизам, марксизам, између осталог“, *Универзитетска ријеч*, год. XIX, бр. 249-250 (децембар 1989) 4; такође у: *Просвјетни рад*, бр. 1 (1. јануар 1990) 3.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 117-119.

1990.

Видјети [33] 1990.

- [34] „Ни марксиста ни антимарксиста“, *Побједа*, год. XLVI, бр. 8679 (30. јануар 1990) 2; такође у: *Просвјетни рад*, бр. 6 (15. март 1990) 9; са додатком „Post post scriptum“ у: *Универзитетска ријеч*, год. XX, бр. 253-254 (април 1990) 26-27.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 120-125.
- [35] „О samovzpostavitvi političnega absoluta“, 2000, št. 48/49 (1990) 60-65.
на српском [27]
- [36] „Демократски форум“, *Овдје*, год. XXII, бр. 248 (јануар 1990) 21.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 141-142.
- [37] „Суверенитет, позиција, опозиција – годину дана послје или Јануар по други пут у Црној Гори“, *Овдје*, год. XXII, бр. 248 (јануар 1990) 22.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 135-141.
- [38] „Животна средина аутономије универзитета“, *Овдје*, год. XXII, бр. 249 (фебруар 1990) 8.
Излагање на трибини Liberalitas Academica са темом „Шта је то аутономија универзитета“, одржаној 11. децембра 1989. у Подгорици.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 219-225.
- [39] „Право и милост: Фрагменти о држави, грађанину, демократији, репресији“, *Универзитетска ријеч*, год. XX, бр. 251-252 (март 1990) 14-15; такође у: *Овдје*, год. XXII, бр. 252 (3. мај 1990) 6-7.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 95-104.
- [40] „Одбрана против аутономије“, *Овдје*, год. XXII, бр. 250 (март 1990) 18.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 130-131.
- [41] „Како се брани Одбрана или Ништа нас не смије изненадити“, *Овдје*, год. XXII, бр. 250 (март 1990) 18.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 131-134.
- [42] „Демократија и ‘демократије’“, *Демократска ријеч*, год. I, бр. 1 (5. октобар 1990) 1.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 156-159.
- [43] „О тзв. ‘Савезу реформских снага’“, *Демократска ријеч*, год. I, бр. 1 (5. октобар 1990) 6.
Објављено са испуштањима; интегрално у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 160-163.
- [44] „Држава: национална или грађанска?“, *Демократска ријеч*, год. I, бр. 2 (19. октобар 1990) 1.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 164-168.
- [45] „Бирачи и бирачко право“, *Демократска ријеч*, год. I, бр. 2 (19. октобар 1990) 5.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 169-172.
- [46] „Повратак у Вавилон“, *Демократска ријеч*, год. I, бр. 3 (2. новембар 1990) 8; такође у: *Лица IX/1* (1992) 4-6: „Комуникација као filozofski i jugoslovenski problem“.
Уводна ријеч за разговор „О могућностима комуникације као филозофском и југословенском проблему“ одржаном 17. јануара 1990. у Будви.
Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 143-149: „Повратак у Вавилон: О комуникацији као филозофском и југословенском проблему“.
на њемачком 1993 [70]
- [47] „Савјест против Хајдегера“, *Овдје*, год. XXII, бр. 259-260 (7. новембар 1990) 2.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 180-182.

[48] „Три политичка узора“, *Демократска ријеч*, год. I, бр. 4 (16. новембар 1990) 3.

Одјељак „Три парадигме политичке слободе“ из [27] = *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 46-48.

[49] „О јавности“, *Демократска ријеч*, год. I, бр. 5 (3. децембар 1990) 6.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 150-151: „Смисао јавног комуницирања”.

[50] „Страх од промјена и бјекство од аргумената“, *Никшићке новине*, год. XXXV, бр. 1077 (20. децембар 1990) 7; такође у: *Демократска ријеч*, год. II, бр. 8 (23. април 1991) 4.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 173-175.

[51] „Thales i Anaksimandros: Uz problem početka (grčke) filosofije“, *Filozofska istraživanja* 37 [4] (1990) 889-911.

Адаптирано из: *Mythos, physis, psyche* 1991 [54] стр. 131-154, 319-329, односно у другом издању (2002) [152] стр. 140-162, 317-326.

[52] „Bibliographia Hegeliana: Hegel i grčka filosofija“, *Filozofska istraživanja* 37 [4] (1990) 1157-1191.

библиографија садржи 583 јединице

[53] „Bibliographia Nietzscheana: Nietzsche i grčka kultura“, *Filozofski godišnjak* 3 (1990) 291-310.

библиографија садржи 176 јединица

1991.

Видјети [50] 1991.

[54] *Mythos, physis, psyche: Ogledanje u predsokratovskoj „ontologiji“ i „psihologiji“*, Nikšić: Univerzitetska riječ, Beograd: Filozofsko društvo Srbije 1991, 434 str. ISBN 86-427-0284-2

друго издање 2002 [152]

Sadržaj (str. 5-6):

Na početku (7-8)

1. Uvođenje kao polazište (9-37) [16]

2. Prvi put Thales (38-70) [17]

3. *Mythos*: njegova utroba i njegov porod (71-130) [4] [18]

4. Ponovo Thales, a potom Anaksimandros i Anaximenes (131-162) [17] [51]

5. *Psyche*: orfičari, pitagorovci, Empedokles (163-192) [17]

6. *Physis* i *psyche*: *crux Heraclitea* (193-234) [3] [17]

7. *Genesis* ili ono što nije: Parmenides (235-256) [9]

8. *Physis* i 'sastojci': Empedokles i Anaxagoras (257-286) [9]

9. Diogenes u među-vremenu: *psyche* i ponovo vazduh (287-292) [9] [17]

10. *Physis – psyche: crux Democritea* (293-318) [3] [9] [17]

11. Ishođenje kao stanovište (Panorama theseon) (319-347) [51]

12. Mythos, Physis, Psyche: Ein Sichversuchen an der vorsokratischen „Ontologie“ und „Psychologie“ (348-362) [83] (на српском [78])

Literatura (363-385)

Index locorum (386-405)

Index nominum (406-416)

Index rerum (417-424)

Index verborum (425-434)

рец.:

Mihailo Đurić, *Filozofski godišnjak* 4 (1991) 185-193 = М. Ђурић, *Изабрани списи*, књ. X: *Савремена српска*

филозофија, Београд: Службени лист СРЈ, Терсит 1997, 180-194.
 Slobodan Žunjić, *Filozofski godišnjak* 4 (1991) 194-199.
 Tomislav Kargačin, *Gledišta* XXXII/5-6 (1991) 170-175.
 Витомир Митевски, *Жива антика* 41-42 (1992) 127-129.
 P. Villalba, *Faventia* 14/1 (1992) 99-100.
 M. R. Wright, *Phronesis* 38 (1993) 109.
 Александар М. Петровић, *Источник* 5 (1993) 130-133.
 Њија Марић, *Gledišta* XXXVII/1-2 (1996) 186-191 = И. Марић, *Филозофија на Истоку Европе: Огледи из византијске, руске и српске филозофије*, Београд: Плато 2002, 336-345.
 ауторов самоприказ на њемачком 1993 [69]

[55] „Bibliographia Heideggeriana: Heidegger i грчко мишljenje“, *Filozofski godišnjak* 4 (1991) 249-278.

библиографија садржи 312 јединица

[56] „Геометрија и демократија“, *Демократска ријеч*, год. II, бр. 7 (5. март 1991) 3.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 176-179.

[57] „Смрт фашизму – слобода штампи“, *Покрет*, год. 50, бр. 202 (17. април 1991) 18 (цензурирано!); интегрално: „Смрт фашизму – слобода штампи“ са додатком „Писмо главном и одговорном уреднику *Покрета*“ у: *Овдје*, год. XXIII, бр. 269 (април 1991) 53-54+55.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 182-187+188.

[58] „Слуге злих господара“, *Овдје*, год. XXIII, бр. 271 (јун-јул 1991) 60-61; такође у: *Покрет*, год. 50, бр. 208 (10. јул 1991) 44-45.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 189-194.

[59] „Демократске институције и грађанска мобилизација“, *Овдје*, год. XXIII, бр. 274 (октобар 1991) 3-4; такође у: *Лица* IX/1 (1992) 27-29: „Demokratske institucije i građanska mobilizacija“.

Саопштење за прву сесију Љетње школе за филозофију и друштвену теорију „Будвански дијалози“, одржану од 18. до 25. маја 1991. у Будви на тему „Смисао промјена у Источној Европи“.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 195-200.

1992.

Видјети [46] 1992, [59] 1992.

[60] „Држава као циљ и као претпоставка“, *Овдје*, год. XXIV, бр. 277 (јануар 1992) 28-29; такође у: Зборник радова на тему: *Перспективе Црне Горе у савременим процесима*, Титоград: Републички савјет за развој 1992, 261-265.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 201-210.

[61] „Црна Референдумска Гора“, *Побједа*, год. XLVIII, бр. 9401 (3. фебруар 1992) 4.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 211-213.

[62] „Универзитет између идеје и закона“, *Побједа*, год. XLVIII, бр. 9443, 9444, 9445, 9446 (16, 17, 18, 19. март 1992) 10, 11, 11, 13.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 231-241; одјељак „Шта је то аутономија универзитета?“ (стр. 233-236) прештампан засебно [82].

[63] „Теорија кризе“, *Побједа*, год. XLVIII, бр. 9462 (4. април 1992) 14.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 254-255.

приказ: Е. Huserl, *Kriza evropskih nauka i transcendentalna fenomenologija*, prev. Z. Đinđić, Gornji Milanovac: Dečje novine 1991, 463 str.

- [64] „Крiza теорије“, *Побједа*, год. XLVIII, бр. 9462 (4. април 1992) 14.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 256-257.

приказ: Ž. Vodrijar, *Simbolička razmena i smrt*, prev. M. Marković, Gornji Milanovac: Dečje novine 1991, 277 str.

- [65] „Дерида, Одговорност, Други“, *Побједа*, год. XLVIII, бр. 9476 (18. април 1992) 13.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 257-259: „Одговорност и Други”.

- [66] „Туђа Европа и Домаћа Власт“, *Демократска ријеч*, год. III, бр. 10 (26. мај 1992) 2; такође у: *Luča IX/1* (1992) 29-30: „Tuđa Evropa i Domaća Vlast”.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 260-262.

- [67] „RAT(i)RATio(nalnost): Između racionalog nasilja i nasilne racionalnosti“, *Luča IX/2* (1992) 4-11; такође: „RAT(i)RATio(nalnost): Између рационалног насиља и насилне рационалности“, *Овдје*, год. XXV, бр. 299-300 (новембар-децембар 1993) 40-43; као и: „RAT (i) RATIO(nalnost)“, *Dialogue*, vol. 3, N° 10 (juin 1994) 94-99.

Саопштење за другу сесију „Будванских дијалога“ (Communicatio Mediterranea), одржану од 28. до 30. септембра 1992. на Филозофском факултету у Никшићу на тему „Рат, рационалност, ирационалност”.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 266-281, као и у: *Историја, Одговорност, Светост* 1997 [113] стр. 47-65; *Пред лицем Другог* 2002 [154] 316-331: „Рат и рационалност”.

на француском [79] [83]

- [68] „Држава или Нација - одаберите сами!“, *Побједа*, год. XLVIII, бр. 9586 (8. август 1992) 9; такође у: *Овдје*, год. XXIV, бр. 284-285 (август-септембар 1992) 40.

Изговорено на трибини „Фронесис“ одржаној 25. децембра 1991. на Филозофском факултету у Никшићу.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 214-218.

1993.

Видјети [67] 1993.

- [69] „Selbstanzeige: Mythos, Physis, Psyche“, *Archiv für Begriffsgeschichte* 36 (1993) 339-340.

Самоприказ на њемачком књиге *Mythos, physis, psyche* 1991 [54].

- [70] „Rückkehr nach Babylon: Über die Kommunikation als philosophisches und jugoslavisches Problem“, *Dialogue*, vol. II, N° 6 (juin 1993) 100-102.

на српском 1990 [46]

- [71] „Парадоксија спознања“, *Побједа*, год. XLIX, бр. 9872 (29. мај 1993) 11.

Неауторизовани изводи из предавања на Цетињу 24. маја 1993. у оквиру првог кирилметодијевског симпозиона на тему „Логос у грчкој философији и хришћанству“ у организацији Цетињске Митрополије и Филозофског факултета у Никшићу.

- [72] „Парадоксија мистичког богопознања“, *Беседа III/1-4* (1993[1994]) 215-226.

Излагање на скупу „Скривени Бог“ одржаном 21. маја 1993. у Студентском културном центру у Београду и на првом кирилметодијевском симпозиону „Логос у грчкој философији и хришћанству“ 24. маја 1993. на Цетињу.

Прештампано у: *Хермесова крила* 1994 [75] стр. 191-212, као и у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 41-57.

на енглеском [76] [153] и њемачком [77]

- [73] „Покајање као преумљење“, *Побједа*, год. XLIX, бр. 9914 (10. јул 1993) 10.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 251-253.

приказ: Митрополит Амфилохије, *Враћање душе у чистоту: Бесједе, разговори, погледи*, Никшић, Подгорица, Приштина, Београд 1992, 288 стр.

1994.

Видјети [67] 1994.

[74] *Зоон политикон: Примјери из личне легитимације*, Подгорица: Унирекс 1994, 288+8* стр. ISBN 86-427-0320-2

Садржај (стр. 7-10):

Гдје је која тема (11)

Гдје је која илустрација (12)

1. Антипролог: Сумња у предговор (13-18) [118]

2. Зоон политикон (19-43)

3. О самопостављању политичког апсолута (44-54) [27] [48]

4. Партија, држава, грађанин и оно између њих (55-63) [28]

5. Уз тему „Политички плурализам“ (64-72) [29]

6. Боље је устав писати мастилом него крвљу: Куда плови АВНОЈева барка? (73-94) [30]

7. Право и милост: Фрагменти о држави, грађанину, демократији, репресији (95-104) [39]

8. За уставно признавање политичког Другог (105-113) [31]

9. „Марксизам“, „Одбрана“ и последњи дани (114-134) [32] [33] [34] [40] [41]

10. Суверенитет, позиција, опозиција – годину дана послје или Јануар по други пут у Црној Гори (135-142) [36] [37]

11. Повратак у Вавилон: О комуникацији као философском и југословенском проблему (143-149) [46] (на њемачком [70])

12. О јавном комуницирању (150-155) [21] [49]

13. Демократија и „демократије“ (156-159) [42]

14. О тзв. „Савезу реформских снага“ (160-163) [43]

15. Држава: национална или грађанска? (164-168) [44]

16. Бирачи и бирачко право (169-172) [45]

17. Страх од промјена и бјекство од аргумената (173-175) [50]

18. Геометрија и демократија (176-179) [56]

19. Савјест против Хајдегера (180-194) [47] [57] [58]

20. Демократске институције и грађанска мобилизација (195-200) [59]

21. Држава као циљ и као претпоставка (201-210) [60]

22. Црна Референдумска Гора (211-213) [61]

23. Држава или Нација – одаберите сами! (214-218) [68]

24. Животна средина аутономије универзитета (219-230) [38]

25. Универзитет између идеје и закона (231-245) [62]

26. Наука о вјери: култура и право (246-253) [73] [81]

27. Хусерл, Бодријар, Дерида – у одвојеној посјети нама (254-260) [63] [64] [65]

28. Туђа Европа и Домаћа Власт (260-262) [66]

29. Касандра зове (263-265)

30. РАТ(и)РАТio(налност): Између рационалног насиља и насилне рационалности (266-281) [67] (на француском [79] [83])

Подаци о претходним објављивањима (283-288)

Ратко Р. Божовић: Наш зоон политикон (1*-3*)

Желидраг Никчевић: Граматика одговорности (4*-8*)

рец.:

Ратко Р. Божовић, *Зоон политикон*, стр. 1*-3* = *Побједа. ?* 1995?

Желидраг Никчевић, *Зоон политикон*, стр. 4*-8* = Ж. Никчевић, *Отпис*, Ријека Црнојевића: Ободско слово 1994, 174-182.

Зоран Лакић, *Историјски записи* год. LXVII, бр. 3-4 (1994) 179-180.

Miroslav Ivanović, *Sociološki pregled* XXVIII/4 (1994) 549-550.

В[ладимир] Ђ[урђевић], *Демократија* (јун 1995) 31: „Филозофско суочавање са временом“.

Милош Крстонијевић, *Побједа*, год. LI, бр. 10621 (6. јул 1995) 12.

Предраг Голубовић, *Српска политичка мисао* год. II, бр. 4 (1995) 206-208.

[75] *Хермесова крила*, Београд: ПЛАТΩ 1994, 232 стр.

Садржај (стр. 5):

Хермесова крила (7-14) [154] (на енглеском [83])

Читање (као) дијалог (15-24) [80] [154] (на француском [83])

Парадигматичност и таутегоричност пјесништва (25-33) [19] [154] (на њемачком [20] [83])

Хомеровска психолошка терминологија (35-49) [17] [152]

appendix bibliographica: Problemata psychologica ante Socratem (50-70) [133]

библиографија садржи 272 јединице

Онтолошки карактер ране грчке философије (71-85) [78] [154] (на њемачком [54] [83] [152])

О Платоновој позној философији (једна рецензија) (87-101) [23] [243]

Марк с Аристотеловим кључем у погрешној брави (103-114) [5] [154] (на њемачком [83])

Проблемски сноп метафизике свјетлости (115-141) [8] [154] (на француском [83] [221])

аналитички библиографски додатак: φῶς νοητόν (142-166) [154] (на француском [83])

Антрополошки смисао самопознања: Уз аполонски захтјев „Познај себе самог!“ (167-189) [22] [154] (на енглеском [83] [153])

Парадоксија мистичког богопознања (191-212) [72] [154] (на енглеском [76] [153], њемачком [77] [83])

Index locorum (214-223)

Index nominum (224-227)

Index rerum (228-231)

рец.:

Дејан Луčić, *Theoria* XXXVIII/4 (1995) 151-153.

Ненад Даковић, *Политика* год. XCI, бр. **xxuy** (22. јул 1995) 19.

Соња Томовић, *Побједа*, год. LII, бр. 10827 (3. фебруар 1996) 11.

Anne Sheppard, *Phronesis* 41 (1996) 231.

Вера Георгиева, *Жива антика* 46 (1996) 134-136.

[76] „The Paradox of the Mystical Knowledge of God“, in: K. I. Boudouris, ed., *Philosophy and Orthodoxy*, Athens: International Center for Greek Philosophy and Culture 1994, 270-288.

Прочитано на Петој међународној конференцији о грчкој философији са темом „Философија и православље“, одржаној од 22. до 28. августа 1993. на грчким острвима Самосу и Патмосу у организацији Међународног друштва за грчку философију.

Прештампано у: *Between God and Man* 2002 [153] стр. 45-65.

на српском [72] и њемачком [77]

[77] „Die Paradoxie der mystischen Gotteserkenntnis“, *Orthodoxes Forum* 8 (1994) 189-199.

Прештампано у: *Amicus Hermes* 1996 [83] стр. 149-171, као и у: W. Braun, F. Decher, W. Gantke, A. W. Kusera, M. Kühnlein, B. Šijaković (Hgg.), *Neuere Reflexionen zur Religionstheorie und religiösen Erkenntnis*, Cuxhaven & Dartford: Traude Junghans Verlag 1997, 59-68.

на српском [72] и енглеском [76]

[78] „Ontološki karakter ране грчке философије“, *Theoria* XXXVII/2 (1994) 59-67.

Прештампано у: *Хермесова крила* 1994 [75] стр. 71-85, као и у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 198-208: „Онтолошки карактер ране хеленске философије“.

Објављено на њемачком у: *Mythos, physis, psyche* 1991 [54] стр. 348-362, односно у другом издању (2002)

[152] стр. 344-357; прештампано под насловом „Der ontologische Charakter der frühgriechischen Philosophie“ у: *Amicus Hermes* 1996 [83] стр. 35-51.

[79] „Guerre et rationalité“, *Dialogue*, vol. 3, N° 12 (décembre 1994) 45-52.

Прештампано у: *Amicus Hermes* 1996 [83] стр. 187-208.

на српском [67]

[80] „Читање (као) Дијалог“, у: А. Јерков и др., прир., *Постмодерна на тргу*, Подгорица: Октоих 1994, 52-58.

Излагање на скупу „Изазови постмодерне рецепције: Романса читања“ одржаном 14. и 15. маја 1993. у Подгорици.

Прештампано у: *Хермесова крила* 1994 [75] стр. 15-24.

Објављено на француском под насловом „Lecture (en tant que) Dialogue“ у: *Amicus Hermes* 1996 [83] 17-26.

[81] „Наука о вјери: култура и право“, *Просвјетни рад*, бр. 5-6 (15. мај 1994) 10; такође у: *Светигора*, год. III, бр. 28 (јуни 1994) 54-55.

Излагање за округлим столом 19. фебруара 1992. у Подгорици.

Прештампано у: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 246-251; дјелимично (стр. 248-251) прештампано у [84]; укључено у [113] [116]; прерађено у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 81-85: „Вјеронаука као култура и као право“.

1995.

[82] „Шта је то аутономија универзитета?“, *Индекс* (фебруар-март 1995) 10.

Одјељак текста „Универзитет између идеје и закона“ 1992 [62], прештампан из: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 231-241: 233-236.

1996.

Видјети [115] 1996.

[83] *Amicus Hermes: Aufsätze zur Hermeneutik der griechischen Philosophie*, Podgorica: Oktoih 1996, 224 S. ISBN 86-7659-083-4

Садржај/Inhalt (стр. 5):

Danksagung (6)

Hermes' Wings (9-16) (на српском [75] [154])

Lecture (en tant que) Dialogue (17-26) (на српском [80] [154])

Paradigmatät und Tautegorität des Dichtertums (27-34) [20] (на српском [19] [154])

Der ontologische Charakter der frühgriechischen Philosophie (35-51) [54] [152] (на српском [78] [154])

Marx mit dem aristotelischen Schlüssel im falschen Schloß (52-62) (на српском [5] [154])

Le faisceau de problèmes de la métaphysique de la lumière (63-93) [221] (на српском [8] [154])

appendix bibliographica analytica φᾶς νοητόν (94-125) (на српском [75] [154])

Anthropological Sense of Self-Knowledge: Toward the Apollonian Precept „Know Thyself!“ (126-148) (на српском [75] [154])

Die Paradoxie der mystischen Gotteserkenntnis (149-171) [77] (на српском [72] [154], енглеском [76])

Богопознание и преодоление дистанции (172-184) (на српском [85] [154], енглеском [153])

Guerre et rationalité (187-208) [79] (на српском [67] [154])

Nachweise (209-210)

Index locorum (211-219)

Index nominum (220-223)

рец.:

Jacques Schouwey, *Revue de théologie et de philosophie* 128 (1996) 292-293.

Gorazd Kocijančič, *Tretji dan XXVI* (227) 8/9 (sept.-okt. 1997) 145.

André Motte, *Kernos* 11 (1998) 411-412.

P. Yannopoulos, *Byzantion* 68.2 (1998) 568-569.

[84] „Vjersko obrazovanje kao pravo“, *Index* (februar 1996) 52-53.

Одјелјак текста „Наука о вјери: култура и право“ 1994 [81], прештампан из: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 246-251: 248-251.

[85] „Познање Бога и превладавање дистанције“, у: *Појам Бога у филозофији*, прир. М. А. Перовић, Нови Сад: Културни центар, Катедра за филозофију 1996, 133-141; такође у: *Отачник*, год. I, бр. 1 (1996) 123-130; *Луча XIII/1-2* (1996) 115-119: „О богопознању у грчкој филозофији и у хришћанству“.

Излагање на симпозиону „Појам Бога у филозофији“ 19. јула 1995. у Новом Саду и потом 7. новембра 1995. на Филозофском факултету у Никшићу у оквиру разговора на тему „Филозофија и теологија“ поводом студентске посјете манастирима Манасија и Раваница.

Прештампано у: *Историја, Одговорност, Светост* 1997 [113] стр. 119-130, као и у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 32-40: „Превладавање дистанције: О богопознању у хеленској филозофији и хришћанству“.

Објављено на руском под насловом „Богопознање и преодолeние дистанције“ у: *Amicus Hermes* 1996 [83] 172-184; на енглеском под насловом „Knowing God and Overcoming the Distance“ у: *Between God and Man* 2002 [153] 35-44.

[86] „Историја, моћ, идентитет“, у: *Филозофија као дијагноза времена*, Сремски Карловци: Филозофско друштво Србије, Крoвови 1996, 66-76; такође у: *Крoвови*, год. X, бр. 36/37/38 (1996) 13-18; *Историјски записи*, год. LXIX, бр. 1 (1996) 33-45.

Излагање на скупу „Филозофија као дијагноза времена“ 23. септембра 1995. у Сремским Карловцима. Прочитано 27. марта 1996. у оквиру Collegium publicum катедри за филозофију и историју на Филозофском факултету у Никшићу.

Прештампано у: *Историја, Одговорност, Светост* 1997 [113] стр. 9-27, као и у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 227-241.

[87] „Mythos: Selektivna hronološko-tematska bibliografija o teorijama mita i helenskom mitotvorstvu“: *Мит: Зборник радова*, Нови Сад: Филозофски факултет 1996, 755-783.

библиографија садржи 630 јединица

Проширено у: *Bibliographia Praesocratica* 2001 [133] стр. 152-188.

[88] „Philosophy of the History of Philosophy: Chronological Bibliography“, *Луца XIII/1-2* (1996) 211-243.

библиографија садржи 837 јединица

Проширено у: *Bibliographia Praesocratica* 2001 [133] стр. 91-118.

[89] „*Historisches Wörterbuch der Philosophie*, hg. v. J. Ritter, K. Gründer, Bd. 8 (R-Sc), Basel 1992“, *Луца XIII/1-2* (1996) 156-157. (рецензија)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 507-510.

[90] „L. Zhmud, *Wissenschaft, Philosophie und Religion im frühen Pythagoreismus*, Berlin 1997“, *Луца XIII/1-2* (1996) 158-159. (рецензија)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 526-529.

[91] „В. Митевски, *Хераклит*, Скопје 1997“, *Луца XIII/1-2* (1996) 159-161. (рецензија)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 530-532.

[92] „Parmenid, *Fragmenti*, uvod, prevod in razlaga G. Kocijančič, Maribor 1995“, *Луца XIII/1-2* (1996) 161. (приказ)

- Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 476-477.
- [93] „Н. Р. Engelhard, *Die Sicherung der Erkenntnis bei Parmenides*, Stuttgart-Bad Cannstatt 1996“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 161-163. (рецензија)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 534-537.
- [94] „Н. Kessler, Hg., *Sokrates – Gestalt und Idee*, Heitersheim 1993; Н. Kessler, Hg., *Sokrates – Geschichte, Legende, Spiegelungen*, Kusterdingen 1995 = *Sokrates-Studien I-II*“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 163-164. (синопсис)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 542-544.
- [95] „С. Schefer, *Platon und Apolon: Vom Logos zurück zum Mythos*, Sankt Augustin 1996“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 165. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 556-557.
- [96] „Н. Flashar, Hg., *Die Philosophie der Antike*, Bd. 4/1-2: *Die hellenistische Philosophie*, Basel 1994“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 167-169. (рецензија)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 585-588.
- [97] „U. Schnelle, *Einleitung in das Neue Testament*, Göttingen ²1996“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 170. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 593-594.
- [98] „G. Strecker, *Literaturgeschichte des Neuen Testaments*, Göttingen 1992“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 170-171. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 594-595.
- [99] „Н. Conzelmann, *Grundriß der Theologie des Neuen Testaments*, Tübingen ⁵1992; Н. Conzelmann, А. Lindemann, *Arbeitsbuch zum Neuen Testaments*, Tübingen ¹¹1995“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 171-172. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 595-597.
- [100] „М. Marcovich, ed., *Iustini Martyris Apologiae pro Christianis*, Berlin 1994“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 174. (рецензија)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 450.
- [101] „Johannes von Damaskos, *Philosophische Kapitel*, übersetzt v. G. Richter, Stuttgart 1982“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 175-176. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 608-609.
- [102] „Т. Nikolaou, *Askese, Mönchtum und Mystik in der Orthodoxen Kirche*, St. Ottilien 1995“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 179-180. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 605-606.
- [103] „J. Martin, В. Quint, Hgg., *Christentum und antike Gesellschaft*, Darmstadt 1990“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 180-181. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 598-600.
- [104] „Н. С. Brennecke, Е. L. Grasmück, С. Marksches, Hgg., *Logos: Festschrift für Luise Abramovski*, Berlin, New York 1993“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 181-183. (синопсис)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 600-603.
- [105] „М. Wacht, Hg., *Panchaia: Festschrift für Klaus Thraede*, Münster 1995“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 183-184. (синопсис)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 603-604.
- [106] „G. Kocijančič, *Posredovanja: Uvod v kršćansko filozofijo*, Celje 1996“, *Луча* XIII/1-2

(1996) 184-185. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 477-479.

- [107] „Georgios Gemistos Plethon, *Politik, Philosophie und Rhetorik im spätbyzantinischen Reich*, übersetzt v. W. Blum, Stuttgart 1988“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 185. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 609.

- [108] „E. Heintel, *Gesammelte Abhandlungen*, Bd. 5-6: *Zur praktischen Vernunft I-II*, Stuttgart-Bad Cannstatt 1996“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 186-190. (рецензија)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 626-633.

- [109] „D. Klein, J. Reikerstorfer, Hgg., *Philosophia perennis: Erich Heintel zum 80. Geburtstag*, I-II, Frankfurt/M 1993“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 190-193. (синопис)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 633-638.

- [110] „Држава и црква или Државно-црквено право: J. Listl, D. Pirson, Hgg., *Handbuch des Staatskirchenrechts der Bundesrepublik Deutschland*, I-II, Berlin ²1994-1995“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 193-199. (рецензија)

Прерађено у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 15-30.

- [111] „*Orthodoxes Forum* 10 (1996) Н. 1, 2“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 199-200. (синопис)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 607.

- [112] „*Neue Zeitschrift für Systematische Theologie und Religionsphilosophie* 36 (1994), 37 (1995), 38 (1996)“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 200-201. (синопис)

1997.

Видјети [77] 1997.

- [113] *Историја, Одговорност, Светост*, Подгорица: Октоих 1997, 156 стр. ISBN 86-7659-104-0

Садржај (стр. 5):

Историја, моћ, идентитет (9-27) [86] [154]

„Отворено друштво“, затворена интерпретација историје, одговорност (29-45) [114] [154]

Рат и рационалност (47-65) [67] [154] (на француском [79] [83])

О светости и Одговорности (67-75) [126] [154] (на енглеском [137] [153])

библиографски додатак о Светости (77-97) [127] [154]

библиографски додатак о Одговорности (99-117) [128] [154]

Познање Бога и превладавање дистанције (119-130) [85] [154] (на руском [83], енглеском [153])

Држава, црква, вјеронаука (131-143) [116] [243]

Свети Сава или О незаслуженом дару (145-154) [115] [243]

рец.:

Дивна Вуксановић, „Одговорност и изазови времена“, *Летопис Матице српске* књ. 462, св. 5 (новембар 1998) 736-738.

- [114] „‘Отворено друштво’, затворена интерпретација историје, одговорност“ (9. мај 1997).

Саопштење на међународном научном скупу „Отворено друштво – могућности и перспективе: Анализа доприноса Карла Попера идеји отвореног друштва“, одржаном у Подгорици 8. и 9. маја 1997. (Најављени зборник саопштења није објављен.)

Објављено у: *Историја, Одговорност, Светост* 1997 [113] стр. 29-45; прештампано у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 242-255.

- [115] „Свети Сава или О незаслуженом дару“, *Светигора*, год. VI, бр. 56-57 (Велики пост

1997) 14-16; такође у: *Књижевне новине*, год. XLIX, бр. 946/947 (15. I и 1. II 1997) 9; *Стварање*, год. LI, бр. 8-12 (август-децембар 1996 [април 1997]) 990-996; *Хршићанска мисао*, год. V, бр. 1-3 (1997) 28-29.

Изговорено на Светосавској академији одржаној 26. јануара 1997. у Дому омладине у Подгорици.

Прештампано у: *Историја, Одговорност, Светост* 1997 [113] стр. 145-154; *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 296-302.

- [116] „Држава, црква, вјеронаука“, *Овдје*, год. XXIX, бр. 343-344-345 (јул-август-септембар 1997) 3-5; такође у: *Жички благовесник*, бр. 4 (Крстовдан 1997) 9-15 = *Жички благовесник*, специјални број посвећен враћању веронауке у школе (Сретење 2001) 18-25; *Саборност*, год. III, бр. 1-2 (1997) 95-102; *Искон*, бр. 4 (Свети Прохор 1997) 21-23; *Васпитање и образовање*, бр. 4 (1997) 27-31: „О вјеронауци и њеном контексту“; Момир Васиљевић, Зоран Милошевић, прир., *Православна веронаука у Републици Српској*, Сарајево: Дабар 2001, 36-46: „Држава, црква, вјеронаука“.

Излагање у расправи о вјеронауци 24. априла 1997. у Подгорици. Предавање у Краљеву 21. јануара 1998. у оквиру „Светосавских духовних вечери“ у организацији Светосавске омладинске заједнице Краљева.

Прештампано у: *Историја, Одговорност, Светост* 1997 [113] стр. 131-143; *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 15-21, 28-30, 81-85.

- [117] „Орфеј и орфизам: Хронолошка библиографија изворних текстова и критичке литературе“, *Источник*, бр. 24 (зима 1997) 140-154.

библиографија садржи 372 јединице

Проширено у: *Bibliographia Praesocratica* 2001 [133] стр. 188-206.

- [118] „Sumnja u predgovor“, *Kontakt*, br. 7 (Oktobar 1997) ?-?.

Прештампано из: *Зоон политикон* 1994 [74] стр. 13-18.

1998.

- [119] „Боемија“, *Овдје*, год. XXX, бр. 355-360 (јул-децембар 1998) 163.

Ријеч у ноћном програму Радија Црне Горе 11. јула 1998. око 1 сат и 30 минута.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 399-401.

- [120] „Његошев дијалог са антиком (Мирон Флашар, *Његош и антика*, Црногорска академија наука и умјетности, Подгорица 1997)“, *Летопис Матице српске*, књ. 462, св. 4 (октобар 1998) 523-526 = *Луча XX/2* (2003) 324-325.

Слово на представљању књиге у Црногорској академији наука и умјетности, Подгорица 28. мај 1998.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 360-363: „Његош и антика“.

1999.

- [121] „Аутономија и одговорност“, у: *Филозофски сусрети: Могућности аутономије у савременом свету* (Смедеревска Паланка, 1.-4. 10. 1998), Београд: Удружење студената филозофије Југославије 1999, 67-74.

- [122] „Свети Сава или О идентитету и јединству“, *Дан*, год. I, бр. 25 (30. и 31. јануар 1999) 12-13.

Светосавска бесједа држана 25. јануара 1999. у Котору. Основа за [140].

- [123] „Плакати, етикете, моћ“, *Глас Црногор(а)ца*, год. CXXVI, бр. 67 (20. август 1999) 8-9; такође у: *Књижевна реч*, год. XXIX, бр. 510 (април 2000) 58-59.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 395-398.

- [124] „Интелектуалци, експертуалци, тржиште: Кондуктер у костиму дворске луде“, *Глас Црногор(а)ца*, год. СХХVI, бр. 68 (21. август 1999) 10-11; такође у: *Књижевност*, бр. 10 (1999) = *Међународно писмо*, бр. 6 (1999) 1720-1726: „Интелектуалци, експертуалци, тржиште“.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 386-394.

2000.

Видјети [123] 2000.

- [125] *Критика балканистичког дискурса: Прилог феноменологији „другости“ Балкана*, Никшић: Јасен 2000, 65 стр.

Излагање на међународном студијском симпозиону „Друго Балкана“ одржаном 26. и 27. новембра 1999. у Горици, Италија, у организацији Студијско-истраживачког форума за културу (Forum Studi e Ricerche per la Cultura, Gorizia); магнетограм је емитовао Радио „Светигора“ фебруара 2000. Предавање одржано 5. марта 2000. у Епархијском дому у Требињу, 27. новембра 2000. на Филозофском факултету у Никшићу, 30. маја 2002. на Филолошком факултету у Београду.

Друго издање 2001 [132]; прештампано у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 282-315; четврто издање на српском 2009 [242].

Објављено на италијанском 2001 [134], словеначком 2001 [135], енглеском 2004 [216], њемачком 2004 [217].

рец.:

Богдана Кољевић, „Балканска голгота“, *Политика* год. ХСVII, бр. 31380 (10. март 2001), Култура-уметност-наука, стр. VI.

Саша Радојчић, *Златна греда* год. I, бр. 2 (2001) 58.

Владимир Димитријевић, „Дискурс који бомбардује“, *Светигора* год. XI, бр. 125-126 (Васкрс-Духови 2002) 52-54 = *Двери српске* бр. 14 (Крстовдан 2002) 21-23.

Душан Крцуновић, „Феноменологија другости Балкана“, *Филозофски годишњак* год. II, бр. 2 (Бања Лука 2004) 633-639.

- [126] „О Светости и Одговорности“, у: еп. Јоаникије (Мићовић), Б. Шијаковић, С. Лаушевић, јрм. Јован (Ћулибрк), ур., *Светост и Одговорност*, Цетиње: Светигора 2000, 77-83.

Саопштење на трећем кирилметодијевском симпозиону одржаном 24. и 25. маја 1997. у Никшићу и манастиру Острогу на тему „Светост и одговорност“.

Објављено у: *Историја, Одговорност, Светост* 1997 [113] стр. 67-75; прештампано у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 58-64.

на енглеском 2001 [137]

- [127] „Библиографски додатак о Светости“, у: еп. Јоаникије (Мићовић), Б. Шијаковић, С. Лаушевић, јрм. Јован (Ћулибрк), ур., *Светост и Одговорност*, Цетиње: Светигора 2000, 235-252.

Објављено у: *Историја, Одговорност, Светост* 1997 [113] стр. 77-97: библиографски додатак о Светости; проширено у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 68-93: „ἡ εὐδὴν ἀγίων: Библиографија о Светости“.

библиографија садржи 387 јединица

- [128] „Библиографски додатак о Одговорности“, у: еп. Јоаникије (Мићовић), Б. Шијаковић, С. Лаушевић, јрм. Јован (Ћулибрк), ур., *Светост и Одговорност*, Цетиње: Светигора 2000, 253-268.

Објављено у: *Историја, Одговорност, Светост* 1997 [113] стр. 99-117: библиографски додатак о

Одговорности; проширено у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 256-281: „homo respondens: Библиографија о Одговорности“.

библиографија садржи 388 јединица

- [129] „О Жртви и Памћењу“, *Видослов*, год. VII, бр. 21 (Преображење 2000) 100-106; такође у: *Источник*, бр. 35/36 (2000) 115-120; *Луча*, год. X, бр. 2-3 (Суботица, мај 2001) 49-55; *Жички благовесник*, бр. 17 (Видовдан, март-јуни 2001) 16-19; *Две хиљаде година хришћанства: Духовност, култура и историја*, Научни скуп, Деспотовац 21-22. 8. 2000, гл. ур. Мирослав Пантић, Деспотовац: Народна Библиотека „Ресавска школа“ 2001, 17-23; еп. Јоаникије (Мићковић), С. Лаушевић, јрм. Јован (Ћулибрк), Ђ. Б. Брајовић, ур., *Откривење, Стварање, Разарање / Христово распеће и жртва / Кривица и покајање*, Никшић, Цетиње 2002, 44-48.

Предавање уочи Видовдана 27. јуна 1999. у Епархијском дому у Требињу; излагање на шестом кирилометодијевском симпосиону одржаном 27. и 28. маја 2000. (Подгорица, Цетиње, Режевићи) на тему „Христово распеће и жртва“; бесједа пред црквом Ризе Пресвете Богородице у Бијелој (Херцег Нови) на свете мученике и бесребренике Козму и Дамјана 1./14. јула 2000; излагање на научном скупу „Две хиљаде година хришћанства“ одржаном 21. и 22. августа 2000. у Деспотовцу. Током излагања текст је губио на схоластичком а добијао на омилитичком карактеру; у овој рапаметости неправедно је остављен.

Прештампано у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 94-101.

на енглеском 2001 [139]

- [130] „Деликт против цркве“, *Дан*, год. II, бр. 360 (16. јануар 2000) 13; такође у: *Исток*, бр. 49 (фебруар 2000) 13: „Погубно безакоње!“.

Неауторизовани изводи из излагања на симпосиону „Духовно и политичко биће Црне Горе“, одржаном 15. јануара 2000. у Манастиру Острог. У ауторизованој форми објављено у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 61-67: „Држава против Цркве: Црна Гора у транзицији идентитета“.

- [131] „Продати се или се предати“, *Глас Црногор(а)ца*, год. СХХVII, бр. 173 (30. март 2000) 10-12; такође у: *Дан*, год. II, бр. 435 (31. март 2000) 12-13: „Фантастична морална супериорност бандита“.

Неауторизовано излагање за округлим столом „24. март 1999. – годину послије: Насиље у име хуманости?“, одржаном 24. марта 2000. у Никшићу. У ауторизованој форми објављено у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 407-414: „Насиље у име хуманости? 24. март 1999. – годину послије“.

2001.

Видјети [116] 2001, [129] 2001.

- [132] *Критика балканистичког дискурса: Прилог феноменологији „другости“ Балкана*, друго издање, Никшић: Јасен 2001, 65 стр.

Прво издање 2000 [125]; прештампано у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 282-315; четврто издање на српском 2009 [242].

Објављено на италијанском 2001 [134], словеначком 2001 [135], енглеском 2004 [216], њемачком 2004 [217].

рец.: ad [125]

- [133] *Bibliographia praesocratica: A Bibliographical Guide to the Studies of Early Greek Philosophy in its Religious and Scientific Contexts with an Introductory Bibliography on the Historiography of Philosophy (over 8,500 Authors, 17,664 Entries from 1450 to 2000)*, Paris: Les Belles Lettres 2001, 704 p. ISBN 2-251-18002-8

такође: Sankt Augustin: Academia Verlag 2003. ISBN 3-89665-310-5

библиографија садржи 17664 јединице

Уводно слово „Bibliographia contextat“ (стр. 35-38) прештампано у: *Mythos, physis, psyche*, друго издање, 2002 [152] стр. 358-363, а меморабилно слово (стр. 45-47) у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] 332-336; *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 402-406.

рец.:

Витомир Митевски, *Жива антика* 51 (2001) 90-91.

Kostas Athanasopoulos, *Elliniki Filosofiki Epitheorisi* 19, 56 (maios 2002) 199-200.

Ксенија Марицки Гађански, „Капитално издање: Bogoljub Šijaković, *Bibliographia praesocratica...*“, *Зборник Матице српске за класичне студије* 4-5 (2002-2003) 187-191.

Carl Joachim Classen, *Gnomon* 75.4 (2003) 355-356.

Jaar Mansfeld, „Book Notes: Presocratics“, *Phronesis* 48.2 (2003) 164-173: 164.

Krzysztof Narecki, „Wokół książki Bogoljuba Šijakovića *Bibliographia praesocratica*“, *Studia Antyczne i Mediewistyczne* 36 (2003) 219-227.

Душан Крцуновић, *Луча* XX/1 (2003) 289-293.

Richard McKirahan, *Journal of the History of Philosophy* 42.2 (2004) 217.

Yvon Lafrance, *Dialogue* 43.4 (Montréal 2004) 797-800.

Livio Rossetti, *Humanitas* 58 (Coimbra 2006) 555-561: 556-557.

Livio Rossetti, *Bollettino della Società Filosofica Italiana* n. 189 (settembre-dicembre 2006) 83-88: 84-85.

Livio Rossetti, *Зборник Матице српске за класичне студије* 8 (2006) 195-197.

ауторов самоприказ на енглеском 2003 [167]

- [134] „Discorso balcanistico e fenomenologia dell’alterità’ ovvero ‘I Balcani ai popoli balcanici!’“, in: *L’Altro dei Balcani: Acta del convegno internazionale*, Gorizia 26.-27. novembre 1999, Gorizia: Forum Studi e Ricerche per la Cultura 2001, 93-137.

на српском [125] [132] [154] [242]

- [135] „Balkanistični diskurz in fenomenologija ‘drugosti’ Balkana ali ‘Balkan balkanskim narodom!’“, v: *Drugo Balkana: Zbornik mednarodnega simpozija*, Gorica 26.-27. novembra 1999, Gorica: Študijsko Raziskovalni Forum za Kulturo 2001, 89-132.

на српском [125] [132] [154] [242]

- [136] „Antibalkanski stereotipi“, *Danas*, god. V, br. 1350-1351 (subota-nedelja, 9-10. jun 2001), dodatak Knjiga, str. XV, XVI i XVII.

Одломци из књиге *Критика балканистичког дискурса* 2001 [132].

- [137] „On Holiness and Responsibility“, *Diotima*, Vol. II, No. 1 (Spring 2001) 59-63.

Прештампано у: *Between God and Man* 2002 [153] стр. 67-76.

на српском [126] [154]

- [138] „Editorial“, *Philotheos* 1 (2001) 4.

- [139] „On Sacrifice and Memory“, *Philotheos* 1 (2001) 288-293.

Прештампано у: *Between God and Man* 2002 [153] стр. 77-87.

на српском [129] [154]

- [140] „Свети Сава или О идентитету и јединству“, *Савиндан*, год. XI, бр. 11 (27. јануар 2001) 2-3; такође у: *Свевиђе*, бр. 5 (фебруар 2003) 5-6.

Светосавска бесједа држана у прилагођеним верзијама 25. јануара 1999. у Котору (в. [122]), 2. фебруара 2001. у Паризу, 26. јануара 2003. у Беранама, 1. фебруара 2003. у Истарском народном казалишту у Пули у организацији Српске православне црквене општине Пулске и Перојске.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 303-308.

- на француском [141]
- [141] „Saint Sava ou de l'identité et de l'unité“, *Fe Transmesa e Santa Tradicion / Foi Transmise et Sainte Tradition*, N° 112 (2ème Trimestre 2001) 9-12.
на српском [140] [243]
- [142] „Мирослав Марковић и његов завјетни дар“, у: Мирослав Марковић, *Студије о религији антике*, Никшић: Српско друштво за хеленску философију и културу, Јасен 2001, 133-135.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 447-448, 451-452.
- [143] „Библиографија радова Мирослава Марковића“, у: Мирослав Марковић, *Студије о религији антике*, Никшић: Српско друштво за хеленску философију и културу, Јасен 2001, 136-151.
Библиографија је преузета (додате су неколике редакцијске допуне) у: *Жива антика* 52.1-2 (2002) 21-36.
библиографија садржи 332 јединице
- [144] „Riječ na otvaranju skupa“ [o delu akademika Ljubomira Tadića], *Iskustva*, год. III, br. 9/10 (januar-juni 2001) 11-13.
Уводно слово за научни скуп „Поредак и слобода“ поводом дјела академика Љубомира Тадића, 3. и 4. новембар 2000, Философски факултет у Никшићу.
Прерађено у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 453-455.
- [145] „[Горазд Коцијанчич]“, у: Горазд Коцијанчич, *Посредовања: Увод у хришћанску философију*, Никшић: Јасен 2001, 399-400: „О аутору“.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 474-476.
- [146] „[Јоханес Фабијан]“, у: Јоханес Фабијан, *Вријеме и Друго: Како антропологија прави свој предмет*, Никшић: Јасен 2001, 209-210: „О аутору“.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 490-491.
- [147] „Веронаука као култура“, *Политика*, год. ХСVII, бр. 31338 (21. јануар 2001), Култура-уметност-наука, стр. III; такође у: *Видослов*, год. VIII, бр. 22 (Божић 2001) 118-119; одавде преузето у: *Пустите их, и не браните им: Зборник радова о веронауци*, ур. Радомир В. Поповић, Београд: Хришћанска мисао 2001, 17-20.
Адаптирани одјељак из: „Држава, црква, вјеронаука“ 1997 [116] = *Историја, Одговорност, Светост* 1997 [113] стр. 137-143; садржано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 81-85.
- [148] „Држава – гарант верских права и слобода“, у: *Војска и вера*, Зборник радова са округлог стола о теми „Регулисање верских питања у Војсци Југославије“, прир. Борислав Д. Гроздић, Славољуб М. Марковић, Београд 2001, 17-19; такође у: *Војска*, год. X, бр. 467 (Београд, 11. 1. 2001) 24: „Одбрана националног идентитета“.
Излагање за округлим столом одржаним 28. децембра 2000. у Дому Војске Југославије у Београду.
Прерађено у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 100-104.
- [149] „Црква и народ су једно“ [интервју], *Вечерње новости*, год. XLVIII (6, 7. и 8. јануар 2001) 2.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 124-127.
- [150] „Коштуница није православни фундаменталиста“ [интервју], *Блиц*, бр. 1410 (6-8. јануар 2001), Божићни додатак, стр. III.
Редакција је интервју скратила и насловила. У изворном облику објављено у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 128-134: „Црква и вјерска слобода данас“.
- [151] „Нема борбе за превласт“ [интервју], *Политика*, год. ХСVII, бр. 31320 (9. јануар 2001)

6.

Прештампаано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 118-123: „Држава и Црква: самосталност и сарадња“.

2002.

Видјети [129] 2002, [143] 2002.

[152] *Mythos, physis, psyche: Огледање у предсократовској „онтологији“ и „психологији“*, друго издање, поправљено и допуњено, Београд/Никшић: Јасен, Подгорица: Универзитет Црне Горе 2002, 440 стр. ISBN 86-7681-008-7

прво издање 1991 [54]

Садржај (стр. 7-8):

Уз друго издање (6)

На почетку (9-10)

1. Увођење као полазиште (11-38) [16]

2. Први пут Талес (39-80) [17]

3. Mythos: његова утроба и његов пород (81-139) [4] [18]

4. Поново Талес, а потом Анаксимандар и Анаксимен (140-169) [17] [51]

5. Psyche: орфичари, питагоровци, Емпедокле (170-197) [17]

6. Physis и psyche: срх Heraclitea (198-236) [3] [17]

7. Genesis или оно што није: Парменид (237-257) [9]

8. Physis и 'састојци': Емпедокле и Анаксагора (258-285) [9]

9. Диоген у међу-времену: psyche и поново ваздух (286-291) [9] [17]

10. Physis – psyche: срх Democritea (292-316) [3] [9] [17]

11. Исхођење као становиште (Panorama theson) (317-343) [51]

12. Mythos, Physis, Psyche: Ein Sichversuchen an der vorsokratischen „Ontologie“ und „Psychologie“ (344-357) [83] (на српском [78])

Bibliographia praesocratica (358-363) [133] (на енглеском и француском [133] стр. 27-30, 31-34)

Литература (364-392)

Index locorum (393-411)

Index nominum (412-421)

Index rerum (422-429)

Index verborum (430-439)

рец.: ad [54]

[153] *Between God and Man: Essays in Greek and Christian Thought*, Sankt Augustin: Academia Verlag 2002, 127 p. ISBN 3-89665-218-4

Садржај/Contents (стр. 7):

Foreword (9-12)

Anthropological Meaning of Self-Knowledge: Toward the Apollonian Precept „Know Thyself!“ (13-34) [83] (на српском [75] [154])

Knowing God and Overcoming the Distance (35-44) (на српском [85] [154], руском [83])

The Paradox of the Mystical Knowledge of God (45-65) [76] (на српском [72] [154], њемачком [77])

On Holiness and Responsibility (67-76) [137] (на српском [126] [154])

On Sacrifice and Memory (77-87) [139] (на српском [129] [154])

On Nature of Evil (89-104) (на српском [154] [158])

Guilt and Repentance (105-118) [157] (на српском [154] [156])

Index of Passages (119-124)

Index of Names (125-127)

[154] *Пред лицем Другог: Фуга у огледима*, Београд: ЈП Службени лист СРЈ, Никшић: Јасен

2002, 336 стр. ISBN 86-355-0563-8

Садржај (стр. 7-8):

Прослов (9-10)

Пред лицем Другог:

Антрополошки смисао самопознања: Уз аполонски захтјев „Познај самог себе!“ (13-31) [22] [75] (на енглеском [83] [153])

Превладавање дистанције: О богопознању у хеленској философији и хришћанству (32-40) [85] [113] (на руском [83], енглеском [153])

Парадоксија мистичког богопознања (41-57) [72] [75] (на енглеском [76] [153], њемачком [77])

Светост, Одговорност, Аутономност (58-67) [113] [121] [126] (на енглеском [137] [153])

ἱερόν ἄγιον: Библиографија о Светости (68-93) [127]

О Жртви и Памћењу (94-101) [129] (на енглеском [139] [153])

О природи зла (102-114) [158] (на енглеском [153])

Кривица и Покајање (115-125) [156] (на енглеском [153] [157])

Пред лицем Текста:

Хермес и херменеутика (129-134) [75] (на енглеском [83])

Читање (као) Дијалог (135-141) [75] [80] (на француском [83])

Парадигматичност и таутегоричност пјесништва (142-147) [19] [75] (на њемачком [20] [83])

Проблемски сноп метафизике свјетлости (148-168) [8] [75] (на француском [83] [221])

φῶς νοητόν: Библиографија о Метафизици свјетлости (169-197) [75] (на француском [83])

Онтолошки карактер ране хеленске философије (198-208) [78] (на њемачком [54] [83] [152])

Карл Маркс с Аристотеловим кључем у погрешној брави (209-216) [5] [75] (на њемачком [83])

Пред лицем Историје:

Откривење, Стварање, Разарање (219-226) [155]

Историја, моћ, идентитет (227-241) [86] [113]

„Отворено друштво“, затворена интерпретација историје, одговорност (242-255) [113] [114]

homo respondens: Библиографија о Одговорности (256-281) [128]

Критика балканистичког дискурса: Прилог феноменологији „другости“ Балкана (282-315) [125] [132] [242] (на италијанском [134], словеначком [135], енглеском [216], њемачком [217])

Рат и рационалност (316-331) [67] [113] (на француском [79] [83])

Memorabilia: Чекајући Васкрс, 55 година послје 1944. (332-336) [133] [243] (на енглеском и француском [133] стр. 39-41, 42-44)

[155] „Откривење, Стварање, Разарање“, у: еп. Јоаникије (Мићовић), С. Лаушевић, јрм. Јован (Ћулибрк), Ђ. Б. Брајовић, ур., *Откривење, Стварање, Разарање / Христово распеће и жртва / Кривица и покајање*, Никшић, Цетиње 2002, 15-17.

Излагање на петом кирилometодијевском симпозиону одржаном 24. маја 1999. у Подгорици и у манастиру Дајбабе на тему „Откривење, Стварање, Разарање“.

Прештампано у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 219-226.

[156] „Кривица и Покајање“, у: еп. Јоаникије (Мићовић), С. Лаушевић, јрм. Јован (Ћулибрк), Ђ. Б. Брајовић, ур., *Откривење, Стварање, Разарање / Христово распеће и жртва / Кривица и покајање*, Никшић, Цетиње 2002, 99-104.

Излагање на седмом кирилometодијевском симпозиону 25. маја 2001. у Котору на тему „Кривица и покајање“; предавање 23. јануара 2002. у Суботици у организацији Српског културног центра „Свети Сава“, 12. марта 2002. на Универзитету у Будимпешти, 8. априла 2002. у Дому Светог Василија у Никшићу, 25. априла 2002. на Медицинском факултету у Бањој Луци; 22. априла 2005. у Дому свете Текле у Сарајеву на позив Хришћанског културног центра.

Прештампано у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 115-125.

на енглеском [157], бугарском [223]

[157] „Guilt and Repentance“, *Philotheos* 2 (2002) 240-246.

Прештампано у: *Between God and Man* 2002 [153] стр. 105-118.

на српском [156], бугарском [223]

[158] „O prirodi zla“, *Književni glasnik*, br. 12/13/14 (мај-октобар 2002) 44-48.

Излагање на скупу Филозофског друштва Србије „Слобода и зло“ 18. септембра 1999. у Сремским Карловцима, потом на симпозиону „Зло и спасење“ у оквиру тридесетих књижевних сусрета „Пјесничка ријеч на извору Пиве“ 22. јула 2000. у Плужинама; предавање на Филозофском факултету у Никшићу 18. априла 2002, у Епархијском дому у Требињу 25. маја 2002. и у Матици српској у Новом Саду 7. новембра 2002.

Прештампано у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 115-125.

Објављено на енглеском под насловом „On Nature of Evil“ у: *Between God and Man* 2002 [153] стр. 89-104.

[159] „О науци и религији у савременом свијету живота“, у: *Наука, религија, друштво*, ур. В. Јеротић, Ђ. Коруга, Д. Раковић, Београд 2002, 3-6 = *Рачански зборник* 12 (2007) 17-22.

Излагање на семинару и округлом столу „Наука, религија, друштво“ 12. априла 2002. у Београду и на округлом столу „Религија и савремени свет“ у склопу дванаестих духовних свечаности „Дани Раче крај Дрине“ одржаних од 5. до 8. октобра 2006. у Бајиној Башти.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 151-155.

[160] „О миру и правди у свијету у ком заједно живимо“, *Видослов*, год. IX, бр. 26 (Васкрс 2002) 59-65.

Излагање на „Конференцији за мир“ 6. априла 2002. у Требињу у организацији Епархије захумско-херцеговачке и приморске.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 162-169.

[161] „О Видовдану и видовданској етици“, *Беседа*, г. II, бр. 2 (Љубљана, 2002) 31-47.

Видовданска беседа одржана 28. јуна 2001. у Љубљани у организацији Друштва Српска заједница.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 331-345.

[162] „Слово Светом Симеону“ (24. фебруар 2002).

Беседа на Светосимеоновској академији 24. фебруара 2002. у Подгорици, Немањин Град на Рибници.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 328-330.

[163] „Василије Татакис“, у: Василије Татакис, *Византијска филозофија*, друго издање приредио Б. Шијаковић, Београд, Никшић: Јасен 2002, 455-457.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 464-467.

[164] „Линос Г. Бенакис“, у: Василије Татакис, *Византијска филозофија*, друго издање приредио Б. Шијаковић, Београд, Никшић: Јасен 2002, 457-458.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 467.

[165] „Клаус Елер (Klaus Oehler)“, у: Василије Татакис, *Византијска филозофија*, друго издање приредио Б. Шијаковић, Београд, Никшић: Јасен 2002, 457.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 483-485.

[166] „Овако се чува православље“ [интервју], *Слобода*, год. 50, бр. 1808 (25. јули 2002) 6.

2003.

Видјети [120] 2003, [140] 2003.

[167] „Selbstanzeige: *Bibliographia praesocratica*“, *Archiv für Begriffsgeschichte* 45 (2003) 268-270.

Самоприказ на енглеском књиге *Bibliographia praesocratica* 2001 [133].

[168] „Уз питање Платоновог неписаног учења“, *Луча XX/2* (2003) 5-7.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 269-273: „Plato redivivus: О Платоновом неписаном

учењу“.

- [169] „Поздравно слово...“, у зборнику: *Свети Григорије Палама у историји и садашњости*, Србиње-Острог-Требиње 2001 [2003], 18-19.
- [170] „Европски интегритет као идентитет“, *Хришћанство и европске интеграције*, ур. Р. Биговић, Београд: Хришћански културни центар, Konrad-Adenauer-Stiftung 2003, 109-114.
Излагање на конференцији „Хришћанство и европске интеграције“ одржаној 8. и 9. фебруара 2003. у Београду у организацији Хришћанског културног центра и Konrad-Adenauer-Stiftung.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 156-161: „Европски интегритет као хришћански идентитет“.
- [171] „Философија као мудрост за патњу“ (23. мај 2003).
Саопштење на деветом кирилметодијевском симпозиону 23. маја 2003. у Никшићу.
- [172] „Напомене о Левинасу и онтологији“, *Саборност*, год. IX, бр. 1-4 (2003) 79-91, 94-96 (дискусија).
Излагање на теолошком симпозиону „Онтологија и етика“ одржаном од 9. до 12. октобра 2003. у Пожаревцу.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 274-282: „Етика и онтологија: напомене о Левинасу“.
- [173] „Национално изјашњење као право, слобода и одговорност“, *Свевиће*, бр. 11 (Митровдан 2003) 25-28; такође у: *Светигора*, год. XII, бр. 142 (Лучиндан 2003) 19-22; год. XII, бр. 143 (Ваведење 2003) 11-13 = *Права Срба у Црној Гори*, приредио Желидраг Никчевић, Београд: ИГАМ 2006, 121-133.
Као реаковање објављено у: *Publika god.* III, br. 618 (Podgorica, 8. septembar 2003) 6: „Demokratsko pravo Srnogorca da se izjasni kao Srbin“; редакција је текст скратила, цензурисала и насловила.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 415-426.
- [174] „Niko nema pravo da izmisli drugačiju prošlost jer ne postoji pravo na laganje“ (intervju), *Revija D*, god. II, br. 66 (Podgorica, 25. septembar 2003) 8.
На основу [173].
- [175] „*Historisches Wörterbuch der Philosophie*, hg. v. J. Ritter, K. Gründer, G. Gabriel, Bd. 9-11, Basel 1996-2001“, *Луча XX/2* (2003) 301-303. (рецензија)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 507-512.
- [176] „W. D. Rehfus, Hg., *Handwörterbuch Philosophie*, 2003“, *Луча XX/2* (2003) 303. (рецензија)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 513-514.
- [177] „*Das Wissen der Griechen: Eine Enzyklopädie*, hg. v. J. Brunshwig und G. Lloyd unter Mitarbeit von P. Pellegrin, 2000“, *Луча XX/2* (2003) 303-304. (рецензија)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 520-523.
- [178] „K. Schefold, *Die Bildnisse der antiken Dichter, Redner und Denker*, 1997“, *Луча XX/2* (2003) 305. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 523-524.
- [179] „Α. Γ. Μπενάκης, *Αρχαία ελληνική φιλοσοφία*, 2004; *Βυζαντινή φιλοσοφία | Texts and Studies on Byzantine Philosophy*, 2002; *Μεταβυζαντινή φιλοσοφία*, 2001“, *Луча XX/2* (2003) 305-306. (рецензија)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 467-470.
- [180] „W. Röd, *Der Weg der Philosophie von den Anfängen bis ins 20. Jahrhundert*, I-II 1994-

1996“, *Луча XX/2* (2003) 306-307. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 515-516.

- [181] „W. Röd, *Die Philosophie der Antike 1: Von Thales bis Demokrit*, ²1988; A. Graeser, *Die Philosophie der Antike 2: Sophistik und Sokratik, Plato und Aristoteles*, ²1993; M. Hossenfelder, *Die Philosophie der Antike 3: Stoa, Epikureismus und Skepsis*, ²1995; W. L. Gombocz, *Die Philosophie der ausgehenden Antike und des frühen Mittelalters*, 1997“, *Луча XX/2* (2003) 307-308. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 517-519.

- [182] „*Qu'est-ce que la Philosophie Présocratique? / What is Presocratic Philosophy?*, édité par A. Laks et C. Louguet, 2002“, *Луча XX/2* (2003) 308. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 525-526.

- [183] „C. H. Kahn, *Pythagoras and the Pythagoreans*, 2001“, *Луча XX/2* (2003) 308-309. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 529-530.

- [184] „M. Marcovich, *Heraclitus 1967*, 2001“, *Луча XX/2* (2003) 309. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 449.

- [185] „S. N. Mouraviev, *Heraclitea*, 1999-2003“, *Луча XX/2* (2003) 309-310. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 532-534.

- [186] „K. Döring, H. Flashar, G. B. Kerferd, C. Oser-Grote, H.-J. Waschkies, *Sophistik · Sokrates · Sokratik · Mathematik · Medizin*, 1998“, *Луча XX/2* (2003) 310-312. (рецензија)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 539-542.

- [187] „H. Kessler, Hg., *Sokrates-Studien III-V*, 1997-2001“, *Луча XX/2* (2003) 312-313. (синопсис)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 544-546.

- [188] „T. Kobusch, B. Mojsisch, Hg., *Platon: Seine Dialoge in der Sicht neuer Forschungen*, 1996; *Platon in der abendländischen Geistesgeschichte: Neue Forschungen zum Platonismus*, 1997“, *Луча XX/2* (2003) 313-314. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 547-548, 575-576.

- [189] „K. Albert, M. Erler, G. Figal, J. Halfwassen, V. Hölsle, M. Migliori, K. Oehler, G. Reale, W. Schwabe, *Platonisches Philosophieren*, 2001“, *Луча XX/2* (2003) 314-315. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 549-550.

- [190] „G. Reale, *Per una nuova interpretazione di Platone: Rilettura della metafisica dei grandi dialoghi alla luce delle „Dottrine non scritte“*, ²⁰1997 (¹1984); *Zu einer neuen Interpretation Platons: Eine Auslegung der Metaphysik der großen Dialoge im Lichte der „ungeschriebenen Lehren“*, 1993, ²2000; *Toward a New Interpretation of Plato*, 2002“, *Луча XX/2* (2003) 315-316. (рецензија)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 550-553.

- [191] „C. Schefer, *Platons unsagbare Erfahrung*, 2001“, *Луча XX/2* (2003) 316. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 555-556.

- [192] „Ч. Д. Копривица, *Идеје и начела: Истраживање Платонове онтологије*, 2005“, *Луча XX/2* (2003) 316-317. (рецензија)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 553-555.

- [193] „E. E. Pender, *Images of Persons Unseen: Plato's Metaphors for the Gods and the Soul*, 2000“, *Луча XX/2* (2003) 317. (приказ)

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 557-558.

- [194] „F. L. Lisi, ed., *Plato's Laws and its Historical Significance*, 2001“, *Луча XX/2* (2003) 317-318. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 571-573.
- [195] „S. Scolnicov, L. Brisson, eds., *Plato's Laws: From Theory into Practice*, 2003“, *Луча XX/2* (2003) 318-319. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 573-575.
- [196] „G. Reale, S. Scolnicov, eds., *New Images of Plato: Dialogues on the Idea of the Good*, 2002“, *Луча XX/2* (2003) 319-320. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 558-560.
- [197] „T. A. Szlezák, *Die Idee des Guten in Platons Politeia*, 2003“, *Луча XX/2* (2003) 320. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 561-562.
- [198] „F. Renaud, *Die Resokratisierung Platons: Die platonische Hermeneutik Hans-Georg Gadamer*, 1999“, *Луча XX/2* (2003) 321. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 577-578.
- [199] „P. Schulthess, *Am Ende Vernunft – Vernunft am Ende? Die Frage nach dem logos bei Platon und Wittgenstein*, 1993“, *Луча XX/2* (2003) 321. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 578-579.
- [200] „Aristotele, *Metafisica*, a cura di G. Reale, I-III 1993“, *Луча XX/2* (2003) 321-322. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 580-581.
- [201] „I. Bell, *Metaphysics as an Aristotelian Science*, 2004“, *Луча XX/2* (2003) 322. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 582.
- [202] „W. Theobald, *Hypolepsis: Mythische Spuren bei Aristoteles*, 1999“, *Луча XX/2* (2003) 322-323. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 583-584.
- [203] „E. Sonderegger, *Proklos – Grundkurs über Einheit: Grundzüge der neuplatonischen Welt*, 2004“, *Луча XX/2* (2003) 323. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 589-590.
- [204] „W. Beierwaltes, *Platonismus im Christentum* 1998, ²2001“, *Луча XX/2* (2003) 323-324. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 590-592.
- [205] „O. Höffe, *Kants Kritik der reinen Vernunft: Die Grundlegung der modernen Philosophie*, 2003, ³2004“, *Луча XX/2* (2003) 325-326. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 610-611.
- [206] „P. Koslowski, *Philosophien der Offenbarung: Antiker Gnostizismus, Franz von Baader, Schelling*, 2001, ²2003“, *Луча XX/2* (2003) 326-327. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 611-613.
- [207] „R. Adolphi, J. Jantzen, Hg., *Das antike Denken in der Philosophie Schellings*, 2004“, *Луча XX/2* (2003) 327-328. (синопсис)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 613-616.
- [208] „J. Jantzen, Hg., *Die Realität des Wissens und das wirkliche Dasein: Erkenntnisbegründung und Philosophie des Tragischen beim frühen Schelling*, 1998“, *Луча XX/2* (2003) 328. (синопсис)

- Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 616-617.
- [209] „J. Pieper, *Werke in acht Bänden*, 1-7, 1995-2002“, *Луца XX/2* (2003) 328-330. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 621-626.
- [210] „G. Wieland, Hg., *Religion als Gegenstand der Philosophie*, 1997“, *Луца XX/2* (2003) 330. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 644-645.
- [211] „J. J. Puthenkalam, *The Collision of Cultures? Dialogue Between Globalization and Cultures*, 2001“, *Луца XX/2* (2003) 330-331. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 645-646.
- [212] „W. Schweidler, Hg., *Wiedergeburt und kulturelles Erbe / Reincarnation and Cultural Heritage*, 2001“, *Луца XX/2* (2003) 321-322. (синопсис)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 646-648.
- [213] „W. Schweidler, Hg., *Zeit: Anfang und Ende / Time: Beginning and End*, 2004“, *Луца XX/2* (2003) 331-332. (синопсис)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 643-644.
- [214] „N. Bolz, A. Münkler, Hg., *Was ist der Mensch?*, München: Wilhelm Fink 2003“, *Луца XX/2* (2003) 332. (приказ)
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 648-649.
- [215] „Богдан М. Лубардић, *Николај А. Берђајев: Између Ungrunda и Оца*, Београд 2003“, *Богословље*, год. XLVIII (LXII), св. 1-2 (2003) 299-301.
Нередиговано усмено излагање на представљању књиге у Дому Ђуре Јакшића, Скадарлија, Београд, 23. април 2003. У редигованој форми штампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 618-620.

2004.

- [216] *A Critique of Balkanistic Discourse: Contribution to the Phenomenology of Balkan 'Otherness'*, Toronto: Serbian Literary Company 2004, 100 p. ISBN 0-9730264-4-8
на српском [125] [132] [154] [242]
- [217] „Kritik des balkanistischen Diskurses: Ein Beitrag zur Phänomenologie der 'Andersheit' des Balkans“, *Philoteos* 4 (2004) 119-144.
на српском [125] [132] [154] [242]
- [218] „Оправдавање поретка моћи“, *Принцип*, год. I, бр. 3 (март 2004) 32-35 ≈ „Глобализација, култура, медији“, *Православље*, год. 38, бр. 910 (15. фебруар 2005) 17-19.
Излагање „Медији и интелектуалци у доба глобализације“ на скупу *Глобализација и медији* одржаном на Крфу 24/25. јануара 2004. поводом формирања мреже новинара Западног Балкана. Такође излагање „Глобализација, култура, медији“ на Сабору православних новинара 9. новембра 2004. на Православном богословском факултету у Београду.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 378-385: „Медији и интелектуалци у доба глобализације“.
на македонском [235]
- [219] „[„Говорите ли швајцарски?] Слово у одбрану српског језика“, *Свевиће*, бр. 19 (октобар 2004) 105-106.
Изговорено 5. октобра 2004. у Никшићу на протестном скупу за одбрану српског језика, као и 23. октобра 2004. на Сајму књига у Београду. У форми интервјуа објављено под редакцијским насловом „Матерњи је језик батине“ у: *Дан* год. VI, бр. 2073 (9. новембар 2004) 32-33 = *Распеће језика српскога*, Никшић: Актив

професора и наставника српског језика и књижевности, 2004, 12.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 427-431: „Слово у одбрану српског језика у Црној Гори“.

2005.

Видјети [218] 2005, [225] 2005.

[220] „Светосавски историјски низ“, *Голија*, год. I, бр. 2 (О Савину дану 2005) 20-23.

Светосавска бесједа одржана 27. јануара 2004. у Херцег Новом.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 309-314.

[221] „La Métaphysique de la Lumière“, *Philotheos* 5 (2005) 124-138.

на српском [8] [154]

[222] „Васкрс Епархије будимљанско-никшићке“, *Свевиђе*, год. IV, бр. 24 (Блага Марија 2005) 7.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 364-365.

[223] „Вина и покајание“, превод от сръбски Даниела Минчева, *Христијанство и Култура*, год. IV, бр. 3(15) (2005) 36-43.

на српском [154] [156]

[224] „Јарослав Пеликан“, у: Јарослав Пеликан, *Мелодија теологије: Философски речник*, Београд, Никшић: Јасен 2005, 234-235.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 471-473.

2006.

Видјети [173] 2006, [236] 2006.

[225] „Оријентир и тачка ослонца“, *Православље*, год. 39, бр. 934 (15. фебруар 2006) 14-15 = *Летопис Матице српске*, год. 182, књ. 477, св. 3 (март 2006) 419-423 = *Богословље*, год. LXIV, св. 1-2 (2005) 173-176.

Светосавска бесједа на Православном богословском факултету у Београду, Савиндан 2006.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 323-327: „Свети Сава – оријентир и тачка ослонца“.

[226] „Држава и Црква: одвојене надлежности и упућеност на сарадњу“, *Светигора*, год. XV, бр. 164 (март 2006) 17-18.

Излагање на међународној конференцији „Држава и Црква у свијету који се мијења: трагање за путевима партнерства ради рјешавања савремених проблема“, одржаној на Цетињу од 14. до 16. фебруара 2006. у организацији Међународног фонда јединства православних народа.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 70-75: „О начелима правног односа државе и цркве у Црној Гори данас“.

[227] [Улога и мјесто лаика у Цркви], *Улога и место интелектуалаца, лаика и жене у Цркви*, Зборник радова, Београд: Православни пастирско-саветодавни центар Архиепископије београдско-карловачке 2006, 127-140.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 110-117: „Улога лаика у Цркви“.

2007.

Видјети [159] 2007.

[228] „Философија у контексту хришћанске културе: Философија као наставни предмет на Православном богословском факултету у Београду – проблемски аспекти истраживања“, *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, књ. 1, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 26. октобар 2006), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2007, 53-62 = *Богословље*, год. LXV, св. 1 (2006) 53-62.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 241-252.

[229] „О правном односу државе и Цркве“, *Уставни геноцид над Србима: Српски народ у новом уставу Црне Горе*, Зборник радова са научног скупа у Подгорици 16. и 17. новембра 2006, Подгорица: Српско народно вијеће Црне Горе, 2007, 120-121.

Садржано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 70-74: „О начелима правног односа државе и цркве у Црној Гори данас“.

[230] „Однос Цркве и државе у Србији данас“, *Православље*, год. 41, бр. 964 (15. мај 2007) 18-20.

Реферат на Осмој конференцији Српске православне епархије средњоевропске, Евангелистичке цркве Немачке и Немачке бискупске конференције на тему „Однос између цркве и државе“ одржаној у Берлину 27. и 28. априла 2007.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 47-52: „Духовни контекст односа цркве и државе у Србији данас“.

на њемачком [231]

[231] „Kirche und Staat in Serbien heute“, *Übersetzung aus dem Serbischen: Stefan Kube, G2W Glaube in der 2. Welt*, Jg. 35, Nr. 11 (2007) 18-19.

на српском [230]

[232] „Pogovor“, у: Verner Jeger, *Teologija ranih grčkih filozofa*, превео s енглеског В. Глигорић, наводе и изразе s грчког, латинског и немачког превео В. Шијаковић, Београд: *Službeni glasnik* 2007, 207-209 = „Beleška o autoru“, у: Verner Jeger, *Rano hrišćanstvo i grčka paideja*, прев. В. Глигорић, Београд: *Službeni glasnik* 2007, 79-81.

Објављено у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 443-446: „Вернер Јегер: хеленство, хришћанство, хуманизам“.

[233] „Слово за КосМет српског народа“, *Голија*, год. IV, бр. 8 (о Никољдану 2007) 24.

Изговорено на академији посвећеној Косову и Метохији 10. јуна 2000. у Београду, на Тргу Републике, у организацији „Гласа Српкиње“. Није објављено у цјелини.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 346-349: „Слово за Косово“.

[234] „Универзитет и теологија: Идеја универзитета и положај теологије у систематици универзитетских знања (нацрт)“, *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, књ. 2, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 24. и 25. мај 2007), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2007, 43-49.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 231-240.

2008.

[235] „Глобализација, култура, медиуми“, прев. Бранко Трајкоски, *Соборност*, год. VIII, бр. 22-24 (2008) 16-19.

на српском [218]

[236] „За библиографију српске теологије“, *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, књ. 3, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 28. децембар 2007), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2008, 210-219 = *Богословље*, год. LXV, св. 2 (2006) 15-22 = *Библиографија српске теологије* 1 (2009) 15-22.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 253-268.

[237] [„Религиозне традиције као важан фактор савременог миротворства“], *Документи и материјали Међународних конференција у Астану (2007 г.) и Бани-Луке (2008 г.)*, ред. В. А. Алексеев, Москва: Међународни Фонд единства православних народа 2008, 143-343: Материјали Међународне конференције „Религиозне традиције као важан фактор савременог миротворства“ (Баня-Лука, 27-28 фебруара 2008 године), 311-313.

Издавање на Међународној конференцији „Вјерске традиције као важан фактор савременог миротворства“ („Религиозне традиције као важан фактор савременог миротворства“) одржаној 27. и 28. фебруара 2008. у Бани-Луци у организацији Међународног фонда јединства православних народа (Москва) и Интерпарламентарне скупштине православља.

На српском у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 170-172: „О религији и миротворству данас“.

[238] „Наш проблем је практичне природе“, *Како до заштите идентитета српског народа у Црној Гори*, Зборник радова са савјетовања у Подгорици 7. и 8. маја 2008. године, Подгорица: Књижевна задруга Српског народног вијећа, 2008, 75-78.

Нередиговано усмено издавање 7. маја 2008. у Подгорици на савјетовању „Како до заштите идентитета српског народа у Црној Гори“. У редигованој форми у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 432-435: „Срби у Црној Гори данас: борба за признање у ‘Српској Спарти’“.

[239] „Свети Сава – оријентир у Христу“, *Беседа*, г. VIII, бр. 10-11 (Љубљана, 2008) 8-14.

Светосавска беседа одржана 26. јануара 2008. у Љубљани у организацији Друштва Српска заједница.

[240] *Енциклопедија српског народа*, Београд: Завод за уџбенике 2008 [30 одредница]: *Богословље* (113в); Глумац, Душан (234б); Григорије Палама, Св. (254б-в); Дионисије Ареопагит, Св. (291в); Доброклонски, Александар Павлович (295в); Ердељан, Милош (353в); Ждребаоник (360в); Зењковски, Василије (390в-391а); Исаија Инок (422б); Јован Дамаскин, Св. (450в-451а); Лоренц, Борислав (592в); Марковић, Мирослав (622в); Најдановић, Димитрије (711а); Перовић, Лазар (819в-820а); Перој (820б-в); Пламенац, Јован Џон (846б); Поповић, Лазо (871а); Превлака (887а-б); Савић-Ребац, Аница (976в); Софроније Подгоричанин (1026б); Спекторски, Евгеније (1030б); Страхинија из Будимља (1107а); Тадић, Љубомир (1116б); *Теолошки погледи* (1124в); Троицки, Сергије Викторович (1148б-в); *Филотеос* (1195в-1196а); Флоровски, Георгије (1197а-б); *Хришћанска мисао* (1225а); Чарнић, Емилијан (1249а); Чичовачки Предраг (1256а).

Укључено у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 350-354, 447-448, 454-455, 462-463, 492-501, 504.

[241] [„Одговорност и брига вјерујућих за цркву и државу“], интервју дат 30. децембра 2008. за „ТАНЈуг“ (Београд).

Објављено у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 135-143.

2009.

Видјети [236] 2009.

[242] *Критика балканистичког дискурса: Прилог феноменологији „другости“ Балкана*, четврто издање на српском, Београд: Службени гласник 2009, 95 стр. ISBN 978-86-519-

0267-6

Прво издање 2000 [125]; друго издање 2001 [132]; прештампано у: *Пред лицем Другог* 2002 [154] стр. 282-315.

Објављено на италијанском 2001 [134], словеначком 2001 [135], енглеском 2004 [216], њемачком 2004 [217].

рец.: ad [125]

[243] *Огледање у контексту: О цркви и држави, знању и вјери, предању и идентитету*, Београд: Службени гласник 2009, 665 стр. ISBN 86-355-0563-8

Садржај (стр. 7-10):

Прослов и Посвета (5-6)

Тематски садржај (11-12)

Бордура ... 14, 31, 46, 52, 60, 74, 80, 93, 104, 109, 117, 123, 127, 134, 148, 150, 161, 240, 273, 290, 292, 308, 322, 330, 349, 354, 359, 368, 370, 385, 394, 401, 406, 414, 435, 442, 461, 470, 473, 479, 485, 489, 493, 498, 500, 502, 504, 519, 524, 537, 579, 584, 588, 592, 597, 617, 649

I Црква и држава: за државно-црквено право:

1. Држава и црква: рехабилитовање проблематике државно-црквеног права (15-31) [110] [116]
2. Закон о вјерској слободи (32-46)
3. Духовни контекст односа цркве и државе у Србији данас (47-52) [230] (на њемачком [231])
4. О вјерској слободи и њеном правном контексту (53-60)
5. Држава против Цркве: Црна Гора у транзицији идентитета (61-69) [130]
6. О начелима правног односа државе и цркве у Црној Гори данас (70-74) [226]
7. Дужност државе да призна цркву и њено право на самоодређење (75-80) [247] (на енглеском [248])
8. Вјеронаука као култура и као право (81-93) [81] [113] [116]
9. Вјероучитељ као ученик Христов и као узор (94-99) [244]
10. Војно свештенство, одговорност, интегритет (100-104) [148]
11. О структури конститутивног правног акта Српске Православне Цркве (105-109)
12. Улога лаика у Цркви (110-117) [227]
13. Држава и Црква: самосталност и сарадња (118-123) [151]
14. Црква и народ су једно (124-127) [149]
15. Црква и вјерска слобода данас (128-134) [150]
16. Одговорност и брига вјерујућих за цркву и државу (135-143) [241]
17. Цркви је мјесто уз народ (144-148) [252]

II Знање и вјера:

18. О науци и религији у савременом свијету живота (151-155) [159]
19. Европски интегритет као хришћански идентитет (156-161) [170]
20. О миру и правди у свијету у ком заједно живимо (162-169) [160]
21. О религији и миротворству данас (170-172) [237]
22. Пред лицем Другог (173-196) [245]
23. Сустретање: вјера и знање, религија и философија (197-205) [250]
24. Хеленски дарови из хришћанских руку (206-209)
25. Хришћанство и философија (210-230) [246]
26. Универзитет и теологија: Идеја универзитета и положај теологије у систематици универзитетских знања (231-240) [234]
27. Философија у контексту хришћанске културе: Философија као наставни предмет на Православном богословском факултету у Београду (241-252) [228]
28. За библиографију српске теологије (253-268) [236]
29. Plato redivivus: О Платоновом неписаном учењу (269-273) [168]
30. Етика и онтологија: напомене о Левинасу (274-282) [172]
31. Слово о два значења теологије (283-285)
32. Апсолутизација другости и релативизација вриједности (286-289)

III Живо предање:

33. О Светосавској бесједи (293-295)

34. Свети Сава или О незаслуженом дару (296-302) [115]
35. Свети Сава или О идентитету и јединству (303-308) [140]
36. Светосавски историјски низ (309-314) [220]
37. О светосавској просвијећености и племенитости (315-322)
38. Свети Сава – оријентир и тачка ослонаца (323-327) [225]
39. Слово Светом Симеону (328-330)
40. О Видовдану и видовданској етици (331-345) [161]
41. Слово за Косово (346-349) [233]
42. Узорно усвајање предања и знакови идентитета (350-354) [240]
43. Христос у Његошевом дјелу (355-359) [251]
44. Његош и антика (360-363) [120]
45. Васкрс Епархије будимљанско-никшићке (364-365) [222]
46. Требињско Преображење (366-367)

IV Ogledalo – глобално и локално:

47. Слобода, достојанство, добро: Природно право и антропологија (371-377)
48. Медији и интелектуалци у доба глобализације (378-385) [218]
49. Интелектуалци, експертуалци, тржиште (386-394) [124]
50. Плакати, етикете, моћ (395-398) [123]
51. Боемија (399-401) [119]
52. Memorabilia: Чекајући Васкрс, 55 година послје 1944. (402-406) [133] [154]
53. Насиље у име хуманости? 24. март 1999. – годину послје (407-414) [131]
54. Национално изјашњење као право, слобода и одговорност (415-426) [173]
55. Слово у одбрану српског језика у Црној Гори (427-431) [219]
56. Срби у Црној Гори данас: борба за признање у „Српској Спарти“ (432-435) [238]
57. Саслуживање кроз олтарски прозор (436-438)
58. Реци НЕ! (439-440)

V Personalia:

59. Вернер Јегер: хеленство, хришћанство, хуманизам (443-446) [232]
60. Мирослав Марковић и његов завјетни дар (447-452) [100] [142] [184] [240]
61. Љубомир Тадић: Поредак и слобода (453-455) [144]
62. Митрополит Амфилохије: враћање душе у чистоту (456-458)
63. Руђер Јосип Бошковић (459-461)
64. Јован Петров Пламенац (John Plamenatz) (462-463) [240]
65. Василије Татакис и Лино Бенакис: историчари византијске философије (464-470) [163] [164] [179]
66. Јарослав Пеликан: повратак православном исто(чни)ку (471-473) [224]
67. Горазд Коцијанчич: мислити као хришћанин (474-479) [92] [106] [145]
68. Финк, Блуменберг, Елер (480-485) [11] [12] [165]
69. Нестле, Роуз, Греј (486-489) [7] [10] [13]
70. Јоханес Фабијан: критика друштвене теорије као праксе овладавања (490-491) [146]
71. Евгеније Спекторски, Георгије Флоровски (492-493) [240]
72. Професори Православног богословског факултета: сагласје разних гласова (Доброклонски, Троицки, Зењковски, Лоренц, Најдановић, Глумац, Ердељан, Чарнић) (494-498) [240]
73. Лазар Перовић и Лазо Поповић: философија у Богословско-учитељској школи на Цетињу (499-500) [240]
74. Аница Савић-Ребац, Милош Ђурић (501-502) [240]
75. Ђорђе Вид Томашевић, Предраг Чичовачки (503-504) [240]

VI Лектура:

76. Философска лексикографија (507-514) [89] [175] [176]
77. Историја философије (515-519) [180] [181]
78. Хеленска философија (520-524) [177] [178]
79. Предсократовци (525-537) [90] [91] [92] [93] [182] [183] [185]
80. Софисти и Сократ (538-546) [94] [186] [187]
81. Платон (547-579) [23] [95] [188] [189] [190] [191] [192] [193] [194] [195] [196] [197] [198] [199]
82. Аристотел (580-584) [200] [201] [202]
83. Хеленистичка философија (585-588) [96]

84. Новоплатонизам (589-592) [203] [204]
85. Новозавјетне студије (593-597) [97] [98] [99]
86. Антика и хришћанство, патристичка и византијска мисао (598-609) [101] [102] [103] [104] [105] [107] [111]
87. Њемачки идеализам (610-617) [205] [206] [207] [208]
88. Савремена мисао: личности и проблеми (618-649) [24] [108] [109] [209] [210] [211] [212] [213] [214] [215]
Именски азбучник | Index nominum (651-664)
О аутору (665)

[244] „Вјероучитељ као ученик Христов и као узор“, *Богословље* LXVIII/1 (Београд 2009) 83-88.

Предавање на семинару за вјероучитеље у Републици Српској одржаном 1. септембра 2005. у Бањи Врућици.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 94-99.

[245] „Пред лицем Другог“, у: Марина Рајевић Савић, *Док анђели спавају*, Београд: Службени гласник 2009, књ. 2.

Разговор са госпођом Марином Рајевић Савић у ауторској ТВ-емисији „Док анђели спавају“ на београдској Телевизији „Студио Б“ 25. децембра 2005.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 173-196.

[246] „Хришћанство и философија“, у: Владета Јеротић, Александар Гајшек, *Агапе* 4, Београд: Драслар партнер, Православни пастирско-саветодавни центар Архиепископије београдско-карловачке 2009, 43-75.

Разговор са господином Александром Гајшеком и његовим сталним гостом-домаћином академиком Владетом Јеротићем на тему „Хришћанство и философија“ у ауторској ТВ-емисији „Агапе“ на београдској Телевизији „Студио Б“ 25. марта 2007.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 210-230.

[247] „Дужност Државе да призна Цркву и њено право на самоодређење“, *Правни положај цркава и вјерских заједница у Црној Гори данас*, Зборник радова Међународног научног скупа (Бар, 23-25. мај 2008), прир. Б. Шијаковић, Никшић: *Vona fides* 2009, 38-42.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 75-80.

на енглеском [248]

[248] „The Obligation of the State to Recognize the Church and its Right to Self-Determination“, *Legal Position of Churches and Religious Communities in Montenegro Today*, Proceedings of the International Conference (Bar, Montenegro, May 23-25, 2008), ed. by B. Šijaković, Nikšić: *Vona fides* 2009, 38-42.

на српском [247]

[249] „Испод минимума међународних стандарда и гаранција“, *Положај и перспективе српског народа у земљама окружења*, прир. М. Јакшић и С. Ђуретић, Београд: Службени гласник 2009, 93-94.

Обраћање учесницима Друге конференције „Положај и перспективе српског народа у земљама окружења“ одржане 11. новембра 2008. у Београду у организацији Министарства за дијаспору.

[250] „Сусретање: вјера и знање, религија и философија“, *Летопис Матице српске*, год. 185, књ. 484, св. 3 (септембар 2009) 284-292.

Светосавска бесједа на тему „Религија и философија“ одржана 26. јануара 2009. у Свечаној сали Матице српске у Новом Саду.

Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 197-205.

- [251] „Христос у Његошевом дјелу“, *Српски југ* бр. 2 (Подгорица, јесен 2009) 101-104.
Саопштење на научном скупу „Дело Петра II Петровића Његоша“ у организацији Његошевог одбора Матице српске одржаном 20. и 21. марта 2009. у Новом Саду у Матици српској.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 355-359.
- [252] „Цркви је место уз народ“ [интервју], *Вечерње новости*, год. LVI (18. и 19. април 2009) 7.
Прештампано у: *Огледање у контексту* 2009 [243] стр. 144-148.

Б. Приређени тематски зборници:

1. „Symbolika svjetlosti u filozofiji“, *Liča* I/1 (1984) 15-160.
2. „Platon / Aristotel“, *Liča* I/2 (1984) 1-221.
3. „Od presokratika do srednjovjekovlja“, *Liča* II/1-2 (1985) 23-137.
4. „Logos dijalektike“, *Liča* VI/1-2 (1989) 111-252.
5. „Хајдегер и нацизам“, *Овдје*, год. XXII, бр. 259-260 (7. новембар 1990) 1-64.
6. „Heidegger: Mišljenje i političko iskustvo“, *Liča* VIII/1-2 (1991) 1-160.
7. „Communicatio Mediterranea 1: Smisao promjena u Istočnoj Evropi“, *Liča* IX/1 (1992) 1-120.
8. „Communicatio Mediterranea 2: Rat, racionalnost, iracionalnost“, *Liča* IX/2 (1992) 1-143.
9. „Огледи из грчке философије, класичне и хришћанске“, *Луча* XIII/1-2 (1996) 1-244.
10. „АГРАФА ДОГМАТА: Аспекти Платоновог неписаног учења“, *Луча* XX/2 (2003) 1-332.
11. „ΑΡΧΕ ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ: Аспекти философске и теолошке мисли Максима Исповједника“, *Луча* XXI-XXII (2004-2005) 1-687. (са М. Кнежевићем)
12. *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, књ. 1, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 26. октобар 2006), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2007, 1-224 = *Богословље*, год. LXV, св. 1 (2006) 1-224.
13. *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, књ. 2, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 24. и 25. мај 2007), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2007, 1-320.
14. *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, књ. 3, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 28. децембар 2007), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2008, 1-220.
15. *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, књ. 4, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 30. мај 2008), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2009, 1-120.
16. *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, књ. 5, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 26. децембар 2008), прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2010, 1-120.
17. *Правни положај цркава и вјерских заједница у Црној Гори данас*, Зборник радова Међународног научног скупа (Бар, 23-25. мај 2008), прир. Б. Шијаковић, Никшић: Вона fides 2009, 1-234.

18. *Legal Position of Churches and Religious Communities in Montenegro Today*, Proceedings of the International Conference (Bar, Montenegro, May 23-25, 2008), ed. by B. Šijaković, Nikšić: Bona fides 2009, 1-244.

В. Преводи стручних текстова:

(а) са њемачког:

1. Wilhelm Nestle, „Mythos i logos“, *Pregled LXXIII/6* (1983) 615-630. (sa bilješkom o autoru)
изворник: W. Nestle, *Vom Mythos zum Logos*, Stuttgart 1940, 1-20: „Mythos und Logos“.
2. Hans Blumenberg, „Svjetlost kao metafora istine: U pred-polju oblikovanja filozofskih pojmova“, *Luča I/1* (1984) 17-42. (sa bilješkom o autoru)
Прештампано засебно у библиотеци часописа *Луца*, свеска 1, Никшић 1985, а потом у библиотеци Aletheia, Никшић: Друштво филозофа и социолога ЦГ, Подгорица: Октоих 1999.
изворник: H. Blumenberg, „Licht als Metapher der Wahrheit“, *Studium Generale* 10 (Berlin 1957) 432-447.
3. Eugen Fink, „Simbolika svjetlosti na početku metafizike“, *Luča I/1* (1984) 59-68. (sa bilješkom o autoru)
изворник: E. Fink, *Metaphysik der Erziehung im Weltverständnis von Plato und Aristoteles*, Frankfurt/M 1970, 30-42: „Die Lichtsymbolik am Anfang der Metaphysik“.
4. Georg Jánoska, „Uz pojam metafizike: Aristoteles i metafizičko“, *Luča I/2* (1984) 127-135.
изворник: G. Jánoska, „Zum Begriff der Metaphysik: Aristoteles und das Metaphysische“, *Kant-Studien* 57 (Köln 1966) 61-71.
5. Hellmut Flashar, „Aristoteles: Prva filozofija – teologija – ontologija – kritika ideja“, *Luča II/1-2* (1985) 88-101.
изворник: H. Flashar, Hg., *Die Philosophie der Antike*, Bd. 3: *Ältere Akademie – Aristoteles – Peripatos*, Basel/Stuttgart 1983, 376-389: „Erste Philosophie – Theologie – Ontologie – Ideenkritik“.
6. Martin Heidegger, „Mjesto istine i λόγος (stav)“, *Luča II/1-2* (1985) 102-106.
изворник: M. Heidegger, *Gesamtausgabe*, Bd. 21: *Logik: Die Frage nach der Wahrheit*, Frankfurt/M 1976, 127-135: „§ 11. Der Ort der Wahrheit und der λόγος (Satz)“.
7. Albert Zimmermann, „‘Temeljno pitanje’ u metafizici Srednjovjekovlja“, *Luča II/1-2* (1985) 127-137.
изворник: A. Zimmermann, „Die ‘Grundfrage’ in der Metaphysik des Mittelalters“, *Archiv für Geschichte der Philosophie* 47 (Berlin 1965) 141-156.
8. Hans-Georg Gadamer, „Platon i pjesnici“, *Luča IV/1-2* (1987) 5-23.
Преузето у: *Опита књижевност: изабрана тумачења*, приредио Зоран Милутиновић, Београд: Филолошки факултет, Крагујевац: Нова светлост 1999, 159-179; редигован превод објављен у: H.-G. Gadamer, *Filozofija i poezija*, Beograd 2002, 7-26.
изворник: H.-G. Gadamer, *Gesammelte Werke*, Bd. 5: *Griechische Philosophie I*, Tübingen 1985, 187-211: „Plato und die Dichter“ (1934).
9. Hans-Georg Gadamer, „Ontološke pretpostavke Platonove dijalektike (*Sophistes* i *Parmenides*)“, *Luča VI/1-2* (1989) 163-168.
изворник: H.-G. Gadamer, *Gesammelte Werke*, Bd. 5: *Griechische Philosophie I*, Tübingen 1985, 66-73: „§ 8. Die ontologischen Voraussetzungen der Dialektik“ (1931).
10. Werner Beierwaltes, „Plotinos i novoplatonovska dijalektika kao propedeutika“, *Luča VI/1-2* (1989) 169-179.
изворник: W. Beierwaltes, *Denken des Einen*, Frankfurt/M 1985, 14-31: „Dialektik als Propädeutik“.

11. F. D. E. Schleiermacher, „Dijalektika (1811)“, *Luča* VI/1-2 (1989) 210-252.
Објављено засебно у библиотеци Aletheia, Никшић: Друштво филозофа и социолога ЦГ, Подгорица: Октоих 1999.
изворник: F. D. E. Schleiermacher, *Dialektik (1811)*, Hamburg 1986.
12. Friedrich-Wilhelm von Herrmann, „Prevodenje kao filosofski problem“, *Filozofski godišnjak* 2 (1989) 192-202.
изворник: F.-W. von Herrmann, „Übersetzung als philosophisches Problem“ (1989). (превод с ауторовог машинописа)
13. Херман Либе, „Рушење споменика или крај социјалистичког јединства теорије и праксе“, *Овдје*, год. XXII, бр. 250 (март 1990) 11; такође у: *Демократска ријеч*, год. I, бр. 5 (3. децембар 1990) 6.
изворник: Hermann Lübbe, „Denkmalsturz oder das Ende der sozialistischen Einheit von Theorie und Praxis“, *Merkur* Nr. 492 (München, Februar 1990) 143-148.
14. Ханс-Петер Валдрих, „Капитализам“, *Демократска ријеч*, год. I, бр. 1 (5. октобар 1990) 6.
изворник: H.-P. Waldrich, „Kapitalismus“, in: B. Schäfers, Hg., *Grundbegriffe der Soziologie*, Opladen ²1989.
15. Бернхард Шеферс, „Грађанско друштво“, *Демократска ријеч*, год. I, бр. 2 (19. октобар 1990) 3.
изворник: B. Schäfers, „Bürgerliche Gesellschaft“, in: B. Schäfers, Hg., *Grundbegriffe der Soziologie*, Opladen ²1989.
16. Бернхард Шеферс, „Својина“, *Демократска ријеч*, год. I, бр. 2 (19. октобар 1990) 6.
изворник: B. Schäfers, „Eigentum“, in: B. Schäfers, Hg., *Grundbegriffe der Soziologie*, Opladen ²1989.
17. Конрад Гајзер, „Платоново неписано учење: Увод и преглед“, *Луца* XX/2 (2003) 48-76.
изворник: K. Gaiser, *Platons Ungeschriebene Lehre*, Stuttgart 1963, ²1968, 1-38+335-344: „Einleitung und Übersicht“.
18. Клаус Елер, „Демитологизовани Платон: Уз стање у истраживању Платона“, *Луца* XX/2 (2003) 107-124.
изворник: K. Oehler, „Der entmythologisierte Platon: Zur Lage der Platonforschung“, *Zeitschrift für philosophische Forschung* 19 (1965) 393-420.
19. Курт фон Фриц, „Уз питање Платонове ‘есотеричке философије’“, *Луца* XX/2 (2003) 125-132.
изворник: K. von Fritz, „Zur Frage der ‘esoterischen’ Philosophie Platons“, *Archiv für Geschichte der Philosophie* 49 (1967) 255-268.
20. Ханс-Георг Гадамер, „Платонова неписана дијалектика“, *Луца* XX/2 (2003) 133-149.
изворник: H.-G. Gadamer, „Platos ungeschriebene Dialektik“, in: H.-G. Gadamer, W. Schadewalt, Hgg., *Idee und Zahl*, Heidelberg 1968, 9-30.
21. Ендре фон Иванка, „Први кореферат уз Шервудово саопштење *Максим и оригенизам*“, *Луца* XXI-XXII (2004-2005) 467-468.
изворник: Endre von Ivánka, „1. Korreferat zu P. Sherwood, Maximus and Origenism“, *Berichte zum XI. Internationalen Byzantinisten-Kongress*, München 1958. Korreferate zu III, 1, München : Beck 1958, 13-14.
22. Кириакос Савидис, „Максимово учење о обожењу и његова рецепција код Григорија Паламе“, *Луца* XXI-XXII (2004-2005) 565-566.
изворник: Kyriakos Savvidis, *Die Lehre von der Vergöttlichung des Menschen bei Maximus dem Bekenner und ihre Rezeption durch Gregor Palamas*, St. Ottilien : EOS-Verlag 1997, 195-197: „Zusammenfassung“.
23. Ханс-Георг Гадамер, „Напомене уз Хајдегерово предавање ‘Шта је метафизика?’“,

Богословље, год. LXV, св. 1 (2006) 264-267.

изворник: Hans-Georg Gadamer, *Gesammelte Werke*, Bd. 3: *Neuere Philosophie I: Hegel Husserl Heidegger*, Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) 1987, 209–212: „Was ist Metaphysik?"; најприје објављено на италијанском као предговор за М. Heidegger, *Que cos'è la verità*, Napoli, 1978, IX-XIII, а потом на њемачком у Н.-Г. Gadamer, *Heideggers Wege: Studien zum Spätwerk*, Tübingen 1983, 41-44.

(б) са енглеског:

24. Џон Морисон, „Орфизам“, *Овдје*, год. XII, бр. 145 (1981) 11.

изворник: John Morrison, „Orphism“, in: P. Edwards, ed., *The Encyclopedia of Philosophy*, New York, London 1967 (repr. 1972), vol. VI, pp. 1-2. (коаутор превода Весна Ђурковић)

25. Herbert Jennings Rose, „Историја митологије“, *Преглед LXXIV/4* (1984) 461-474. (са билежком о аутору)

изворник: H. J. Rose, *A Handbook of Greek Mythology*, London 1928, ⁶1958, 1-16: „History of Mythology“. (коаутор превода Весна Шијаковић)

26. Ерих Фром, „Психоанализа и религија“, *Преглед LXXIV/7-8* (1984) 897-918.

Превод је читан на Трећем програму Радио-Београда септембра 1984.

изворник: Erich Fromm, *Psychoanalysis and Religion*, New Haven, London 1950, 21-64 (Ch. III): „An Analysis of Some Types of Religious Experience“. (коаутор превода Весна Шијаковић, у чијем преводу је касније књига објављена у цјелини: *Психоанализа и религија*, Подгорица: Октоих 2002 и Београд, Никшић: Јасен 2002)

27. Louis Herbert Gray, „Представе о свјетлости и тами у древној Ирану“, *Луца I/1* (1984) 157-160. (са билежком о аутору)

изворник: L. H. Gray, „Light and Darkness (Iranian)“, in: J. Hastings, ed., *Encyclopaedia of Religion and Ethics*, Edinburgh 1915, vol. 8, pp. 61-62.

28. William David Ross, „Мисаони развитак Аристотелеса“, *Луца I/2* (1984) 75-86.

изворник: W. D. Ross, „The Development of Aristotle's Thought“, *Proceedings of the British Academy* 43 (1915) 63-78.

29. Дејвид Рос, „Платонова 'неписана учења'“, *Луца XX/2* (2003) 41-47.

изворник: Sir David Ross, *Plato's Theory of Ideas*, Oxford 1951, 142-153: „Plato's 'Unwritten Doctrines'“.

(в) са руског:

30. Ј. М. Каган, „Платон и ријечи које означавају свјетлост и тамнину“, *Луца I/1* (1984) 69-79.

изворник: Ю. М. Каган, „Платон и слова, обозначающие свет и темноту“, в: *Платон и его эпоха*, Москва 1979, 301-316.

31. Георгије Флоровски, „Corpus Areopagiticum“, *Луца III/1-2* (1987) 16-32.

изворник: Прот. Георгий Флоровский, *Восточные Отцы V-VIII веков*, Париж 1933; второе издание, Paris: Утца-Press 1990, 95-117.

32. Јирген Хабермас, „Философ је дијагностичар свога времена“ (интервју), *Овдје*, год. XXII, бр. 249 (фебруар 1990) 20.

изворник: *Вопросы философии* № 9 (Москва 1989) 80-83.

(г) са грчког:

33. Платон, „Autotestimonia Platonis / Платонова самосвједочења“, *Луца XX/2* (2003) 8-29.

изворник: *Platonis opera*, vols. I-V, ed. Ioannes Burnet, Oxford 1900-1907.

34. Verner Jeger, *Teologija ranih grčkih filozofa*, preveo s engleskog B. Gligorić, navode i izraze s grčkog, latinskog i nemačkog preveo B. Šijaković, Beograd: Službeni glasnik 2007.

изворник: Werner Jaeger, *Theology of the Early Greek Philosophers*, Oxford 1948.

Г. Уредник периодичних публикација и стручних библиотека:

1. 1984– ЛУЧА: Часопис за философију и социологију (Никшић: Друштво философа и социолога Црне Горе, Филозофски факултет), главни и одговорни уредник (1992-2008)
2. 1989–2003 ОВДЈЕ: Ревивија за умјетност, културу и науку (Подгорица)
3. 1990–1992 ДЕМОКРАТСКА РИЈЕЧ (Подгорица)
4. 1991–1992 ФИЛОСОФСКЕ СТУДИЈЕ (Београд: Филозофско друштво Србије)
5. 1996–1998 ОТАЧНИК: Часопис за светоотачку праксу и теорију (Врњачка Бања)
6. 2001– PHILOTHEOS: International Journal for Philosophy and Theology (Beograd, Nikšić, Trebinje), Founding Editor
7. 2004– Archiv für Mittelalterliche Philosophie und Kultur | Архив за средновековна философија и култура (Софија: ЛИК), члан међународне редакције
8. 2005– БОГОСЛОВЈЕ: Часопис Православног богословског факултета Универзитета у Београду (Београд)
9. 2009– Библиографија српске теологије (БСТ) | Bibliographia serbica theologica (BST), Београд: Институт за теолошка истраживања Православног богословског факултета; оснивач и уредник
10. 2009– Библиографија српске философије (БСФ) | Bibliographia serbica philosophica (BSPH), Београд: Катедра за философију и Институт за теолошка истраживања Православног богословског факултета, Српско филозофско друштво; оснивач и уредник
11. 1995–1999 Уредник филозофске библиотеке АЛЕΘΕΙΑ (Подгорица: Октоих)
12. 1999– Уредник филозофске библиотеке АЛЕΘΕΙΑ (Никшић, Београд: Јасен)

Листа периодичних публикација са регистром радова

Archiv für Begriffsgeschichte (Bonn/Hamburg) [69] [167]

Беседа: Богословски часопис православне Епархије бачке (Нови Сад) [72]

Беседа: Часопис за културу / Časopis za kulturo (Љубљана: Друштво Српска заједница) [161] [239]

Библиографија српске теологије (Београд: ПБФ) [236]

Blic (Beograd) [150]

Богословје: Часопис Богословског факултета Српске православне цркве / Универзитета у Београду (Београд) [215] [225] [228] [236] [244]

Bollettino della Società Filosofica Italiana (Roma) ad[133]

Byzantion: Revue Internationale des Études Byzantines (Bruxelles) ad[83]

Васпитање и образовање (Подгорица: Завод за уџбенике и наставна средства) [116] [252]

Вечерње новости (Београд) [149]
Видослов: Саборник Епархије Захумско-Херцеговачке и Приморске (Манастир Тврдош, Требиње) [129] [147] [160]
Војска (Београд) [148]
G2W Glaube in der 2. Welt: Ökumenisches Forum für Religion und Gesellschaft in Ost und West [231]
Глас Црногор(а)ца: Дневни [Неодељни] лист за политику, културу и традицију (Подгорица) [123] [131]
Gledišta: Časopis za društvenu kritiku i teoriju (Београд) ad[54]
Gnomon: Kritische Zeitschrift für die gesamte klassische Altertumswissenschaft (München: C. H. Beck) ad[133]
Голија: Образник – традиција, култура, екологија, друштво (Никшић: Голијски сабор културе) [220] [233]
Дан: Дневне новине (Подгорица) [122] [130] [131] [219]
Danas (Београд) [136]
Двери српске: Часопис за националну културу (Београд) ad[125]
Демократија (Београд) ad[74]
Демократска ријеч: Гласило Демократске странке (Подгорица) [42] [43] [44] [45] [46] [48] [49] [50] [56] [66]
Dialogue: Canadian Philosophical Review / Revue canadienne de philosophie (Kingston & Montréal : Canadian Philosophical Association) ad[133]
Dialogue: Journal International d'Arts et de Sciences (Paris) [67] [70] [79]
Diotima: A Philosophical Review (Worcester, Mass., USA) [137]
Дуга: Илустровани лист (Београд: БИГЗ) [30]
Elliniki Filosofiki Epitheorisi (Alimos: The Greek Philosophical Society) ad[133]
Жива антика (Скопје) ad[54] ad[75] ad[133] [143]
Жички благовесник (Краљево: Епархија жичка) [116] [129]
Зборник Матице српске за класичне студије (Нови Сад) ad[133]
Зборник радова професора и сарадника Наставничког факултета у Никшићу (Никшић) [4] [9] [18]
Златна греда (Нови Сад) ad[125]
Индекс/Index (Никшић) [82] [84]
Искон: Православни илустровани часопис (Врање: Епархија врањска) [116]
Iskustva: Časopis za filozofiju i društvene nauke (Београд) [144]
Исток: Ревизија за политичка и културна питања (Подгорица) [130]
Историјски записи (Подгорица) ad[74] [86]
Источник: Часопис за веру и културу (Београд) ad[54] [117] [129]
Journal of the History of Philosophy (Los Angeles, Berkeley) ad[133]
Kernos: Revue internationale et pluridisciplinaire de religion grecque antique (Athènes, Liège) ad[83]
Књижевна реч: Магазин за књижевност, уметност, културу и друштвена питања (Београд) [123]
Књижевне новине: Лист за књижевност и друштвена питања (Београд: Удружење књижевника Србије) [115]
Књижевни гласник (Београд) [158]
Књижевност (Београд: Просвета) [124]
Kontakt: Međunarodni nezavisni časopis za ekonomiju i kulturu | Internationale Unabhängige Zeitschrift für Wirtschaft und Kultur (München, Beograd) [118]
Крбови: Часопис за културу и уметност (Сремски Карловци) [86]
Laus: List mladih Dubrovnika (Dubrovnik) [31]
Летопис Матице српске (Нови Сад) ad[113] [120] [225] [250]
Луча: Часопис за философију и социологију (Никшић) [8] [11] [12] [13] [14] [17] [22] [23] [24] [25] [26] [46] [59] [66] [67] [85] [88] [89]–[112] [120] ad[133] [168] [175]–[214]
Луча: Часопис за културу, уметност и науку (Суботица: Српски културни центар „Свети Сава“) [129]

Никшићке новине (Никшић) [1] [15] [50]
Овдје (Титоград/Подгорица) [16] [36] [37] [38] [39] [40] [41] [47] [57] [58] [59] [60] [67] [68] [116] [119]
Orthodoxes Forum (München) [77]
Отачник: Часопис за светоотачку праксу и теорију (Врњачка Бања: Црквена општина врњачка) [85]
Побједа (Подгорица) [34] [61] [62] [63] [64] [65] [68] [71] [73] ad[74] ad[75]
Покрет (Титоград) [57] [58]
Политика (Београд) ad[75] ad[125] [147] [151]
Православље: Новине Српске Патријаршије (Београд) [218] [225] [230]
Пракса: Часопис за друштвена питања (Титоград) [29]
Pregled: Časopis za društvena pitanja (Sarajevo) [7] [10]
Принцип: Лист за српска питања (Београд) [218]
Просвјетни рад (Титоград/Подгорица) [33] [34] [81]
Philotheos: International Journal for Philosophy and Theology (Beograd, Nikšić, Trebinje) [138] [139] [157] [217] [221]
Phronesis: A Journal for Ancient Philosophy (Assen) ad[54] ad[75] ad[133]
Рачански зборник (Бајина Башта: Фондација Рачанска баштина) [159]
Revija D (Podgorica) [174]
Revue de théologie et de philosophie (Lausanne) ad[83]
Саборност: Часопис Епархије браничевске (Пожаревац: Епархија браничевска) [116] [172]
Савиндан: Ревизија за српску духовну обнову (Пријепоље: Милешевски културни клуб „Свети Сава“)[140]
Свевиђе: Лист Епархије будимљанско-никшићке за вјеронауку, хришћанску културу и живот цркве (Беране) [140] [173] [219] [222]
Светигора: Образник за вјеру, културу и васпитање/образовање (Цетиње, Подгорица: Митрополија црногорско-приморска) [81] [115] ad[125] [173] [226]
Слобода: Лист Српске народне одбране у Америци (место) [166]
Соборност: Периодика на Архиепископијата охридска и Митрополија скопска (Скопје) [235]
Социолошки преглед (Београд) ad[74]
Споне: Часопис за умјетност, културу, науку и друштвени живот (Никшић) [3]
Српска политичка мисао (Београд) ad[74]
Српски југ (Подгорица) [251]
Стварање: Часопис за књижевност и културу (Подгорица) [115]
Studia Antyczne i Mediewistyczne () ad[133]
Synthesis philosophica (Zagreb) [20]
Theoria (Beograd) ad[75] [78]
Tretji dan: Kršćanska revija za duhovnost in kulturo (Ljubljana) ad[83]
Универзитетска ријеч (Никшић) [2] [6] [27] [28] [32] [33] [34] [39]
Faventia (Barcelona) ad[54]
Fe Transmesa e Santa Tradicion / Foi Transmise et Sainte Tradition: Revue de la Fraternité Saint Jean-Cassien (Lectoure) [141]
Filozofska istraživanja (Zagreb) [19] [51] [52]
Filozofski godišnjak (Beograd) [53] ad[54] [55]
Филозофски годишњак (Бања Лука: Јавна установа Књижевна задруга) ad[125]
Христијанство и Култура (Софија: Фондација „Българска наука и изкуство“) [223]
Хришћанска мисао – Свечаник: Часопис за теолошка, културна и друштвена истраживања (Београд) [115]
Humanitas (Coimbra: Faculdade de Letras da Universidade de Coimbra, Instituto de Estudos Clássicos) ad[133]

Формално-типски регистар радова

књиге [54] [74] [75] [83] [113] [125] [132] [133] [152] [153] [154] [216] [242] [243]

студије, огледи [3] [4] [8] [9] [17] [18] [22] [51] [67] [72] [76] [77] [78] [79] [85] [86] [114] [134] [135] [136] [168] [217] [221] [228] [234] [250]

чланци [2] [5] [15] [16] [19] [20] [27] [28] [29] [32] [33] [34] [35] [36] [37] [38] [39] [40] [41] [42] [43] [44] [45] [46] [47] [48] [49] [50] [56] [57] [58] [59] [60] [61] [62] [65] [66] [68] [70] [71] [80] [81] [82] [84] [116] [118] [119] [121] [123] [124] [126] [129] [130] [131] [137] [138] [139] [147] [148] [155] [156] [157] [158] [159] [160] [170] [171] [172] [173] [218] [219] [222] [223] [226] [227] [229] [230] [231] [235] [237] [238] [244] [247] [248] [251]

бесједе [115] [122] [140] [141] [161] [162] [169] [220] [225] [233] [239] [249] [250]

рецензије, прикази [6] [21] [23] [24] [25] [26] [63] [64] [69] [73] [89]–[112] [120] [167] [175]–[215]

библиографске биљешке, енциклопедијске одреднице [7] [10] [11] [12] [13] [142] [144] [145] [146] [163] [164] [165] [224] [232] [240]

библиографије [8] [14] [52] [53] [55] [75] [83] [87] [88] [113] [117] [127] [128] [133] [143] [154] [236]

разговори, интервјуи [1] [30] [31] [149] [150] [151] [166] [174] [219] [241] [245] [246] [252]

Регистар радова према језицима

бугарски [223]

енглески [76] [83] [88] [133] [137]–[139] [153] [157] [167] [216] [248]

италијански [134]

македонски [235]

њемачки [20] [54] [69] [70] [77] [83] [152] [217] [231]

руски [83] [237]

словеначки [35] [135]

српски [1]–[19] [21]–[34] [36]–[68] [71]–[75] [78] [80]–[82] [84]–[87] [89]–[133] [136] [140] [142]–[152] [154]–[156] [158]–[166] [168]–[215] [218]–[220] [222] [224]–[230] [232]–[234] [236] [238]–[247] [249]–[252]

француски [79] [83] [133] [141] [221]

Именски регистар рецензената

Божовић Ратко Р. ad [74]

Вуксановић Дивна ad [113]

Голубовић Предраг ad [74]

Даковић Ненад ad [75]

Димитријевић Владимир ad [125]

Ђурђевић Владимир ad [74]

Ђурић Михаило ad [54]

Жуњић Слободан ad [54]

Ивановић Мирослав ad [74]

Каргачин Слободан ad [54]

Кољевић Богдана ad [125]

Крстонијевић Милош ad [74]

Крцуновић Душан ad [125] [133]

Лакић Зоран ad [74]

Лучић Дејан ad [75]

Марић Илија ad [54]
Марицки Гађански Ксенија ad [133]
Никчевић Желидраг ad [74]
Петровић Александар М. ad [54]
Радојчић Саша ad [125]
Томовић Соња ad [75]

Athanasopoulos Kostas ad [133]
Classen Carl Joachim ad [133]
Георгиева Вера ad [75]
Косијанчић Gorazd ad [83]
Lafrance Yvon ad [133]
Mansfeld Jaap ad [133]
McKirahan Richard ad [133]
Митевски Витомир ad [54] [133]
Motte André ad [83]
Narecki Krzysztof ad [133]
Rossetti Livio ad [133]
Schouwey Jacques ad [83]
Sheppard Anne ad [75]
Villalba P. ad [54]
Wright M. R. ad [54]
Yannopoulos P. ad [83]